

MİLLÎ MÜCADELE'DEN GÜNÜMÜZE PONTUSÇULUK FAALİYETLERİ

Yrd. Doç. Dr. Nuri Yazıcı¹

A- Tarihi çerçeve

XIX. yüzyıl güçlü Batılı devletlerinin Osmanlı İmparatorluğu'na yönelik politikalarına “*Şark Politikaları*” denmiştir; bu politikalar XIX. yüzyılın sonlarına kadar kısmen Osmanlı toprak bütünlüğünün korunmasını gözetirken bu yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarını paylaşmaya yönelmişlerdir. Prusya Başbakanı Bismarck, 1877-1878 Balkanlar ve Osmanlı buhranı sırasında , “*Hakikatte her hükûmetin endişesi Osmanlı İmparatorluğu'nu teşkil eden memleketler ve buralarda yaşayan, ayrı ayrı oturan muhtelif cinsten insanların mukadderatı değil, şimdiki vaziyet yerine muhtemel olarak kaim olacak vaziyetler ve bu yeni vaziyetlerin, komşusu büyük devletlerin emniyetleri üzerinde yapacağı tesirlerdir*” diyerek Şark Politikası'nın esaslarını ortaya koymuştur.² Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılan devletlerin imparatorluk toprakları aleyhine genişleme politikaları da bu strateji içinde yerlerini bulmuşlardır; Büyük Yunanistan (*Megali İdea*), Büyük Bulgaristan, Büyük Ermenistan, Büyük Kürdistan gibi. İşte “*Pontusçuluk Politikaları*” da bu büyük stratejik Şark Politikası'nın Yunanistan-Anadolu- Orta ve Doğu Karadeniz bölgesi eksenindeki uzantısıdır.

I- Birinci Dünya Savaşı ve mütareke dönemi

Hetairia ton Philikon, Etniki Eterya (Ethniki Hetairia) ve *Filike Eterya* gibi cemiyetlerin siyasî ve kültürel faaliyetleriyle *Megali İdea* canlı tutulmuş ve cihan harbi sonrasında bu idealin gerçekleşeceğine dair büyük ümitler canlanmıştı. Etnik-i Eterya Cemiyeti yayınlarıyla faaliyet plânını ve siyasal hedeflerini de ortaya koymuştu. Bu yayınlarda genellikle, “*Yunan milleti istiklâline büyük mücadeleler sonucunda ulaşmış, ancak istiklâlini kazanarak önemli bir kazanç elde edememiştir. Zira Yunan milletinin büyük bir kısmı hâlâ Türklerin boyunduruğu altında yaşamaya devam etmektedir. Bu vatandaşlarımızı kurtarmak hepimizin görevidir. Yunanistan'da parti mücadeleleri ve fikir ayrılıkları mutlaka terkedilmelidir. İç politika kavgaları Yunanistan'ı zor durumda bırakmıştır. Esas olan Megali İdea'ya ulaşmaktır ve bu yolda her şey yapılacaktır. Megali İdea'ya ulaşmak için birlik esastır. Henüz yabancı egemenliği altında yaşayan kardeşlerimizi kurtarmak için bütün Rum milletinin, Etniki Eterya bayrağı altında toplanması gerekmektedir. Çünkü Etniki Eterya sancağı, bütün Rum milletinin birleştiği noktadır. Fakat yalnız İsa'ya inananlar, Yunanlılık'a itimadı olanlar bu sancak altında kabul olunacaklardır. Etniki Eterya, büyük düşmanımız Türklere taarruz edecektir. Türklerin*

¹ Bahçeşehir Üniversitesi, İİSB Fakültesi (GE) İstanbul/ Türkiye, nuri.yazici@ge.bau.edu.tr

² Bekir Sıtkı Baykal, Bismarck'ın Osmanlı İmparatorluğunu Taksim Fikri, *AÜDTCF Dergisi*, I (1943) 5, s: 9

taarruzuna maruz kalan Rum milleti zulümden kurtarılacaktır. Etniki Eteryä bütün Rum halkını silahlandırarak ve Doğuda birçok karışıklıklar çıkarılacaktır”³ ana fikri diri tutulmuştur. Böylece Yunan politikalarının Türkiye’ye yönelik stratejik plânları anlaşılır hâle gelmektedir; her vesileyle sorun yaratmak, var olan sorunları derinleştirmek ve Avrupa devletlerinin müdahalesini davet ederek mutlaka Yunanistan lehine sonuçlar elde etmek; bunun için de Yunanistan’da ve “Batı” kamuoyunda millî, özellikle dinsel duyguları canlı tutmak.

Mütarekeden sonra Osmanlı iç politikası “*Muhtelif unsurlar arasında iyi bir ahenk, toprak kardeşliği şefkati yaratmak ve huzurun devamını sağlamak*” noktası üzerinde toplanırken⁴ Meclis-i Mebusan’da Rum milletvekilleri tarafından verilen önerelerde son beş yıllık hükümetlerin icraatları hakkında soruşturma istenmekte, memleketin “*Amil-i medenîsi*” bulunan Rumların maruz kaldığı tehcir ve katliam olaylarının görüşülmesi için özel oturum talep edilmekteydi. Bu teklifler ve tartışmalar Türk milletine iftiralara dönüşmüş, Meşrutiyetten itibaren yapılan işlerden azınlıkların hesap sorması hâlini almıştı. Bu politika ile azınlıklar, sürgüne uğradığı iddiasıyla büyük bir muhacir kitlesinin Anadolu’ya yerleştirilmesinden, toprak talepleri bakımından siyasî faydalar umuyorlardı. Bu siyasî faaliyetler ve propagandalar İtilâf Devletleri ve Batı kamuoyu üzerinde etkili olmuştur. Anadolu’ya gelen Rum ve Ermeni göçmenleri, her türlü yardıma lâyık mağdurlar olarak görülüyor, Rumlara Karadeniz kıyılarında bir “*Pontus Devleti*” kurulması için yardım vaat ediliyordu.⁵ Rum Patriği ise 9 Mayıs 1919’da İstanbul’daki Rumları Türk teb’ası olmak mükellefiyetlerinden muaf ilân etmişti. Ayrıca Patrik Vekili Dorotheos’un başkanlığında kurulan Mavri-Mira Cemiyeti, *Etniki Eteryä*’nın programı dâhilinde faaliyet gösteriyor, çete teşkilâtları kuruluyor, kiliseler silâh deposu hâline getiriliyordu; Samsun ve Trabzon cephane dağıtım bölgeleri olmuşlardı.⁶

(<http://en.academic.ru/pictures/enwiki/80/ParisPeace-Venizelos-Map.png>)

Yunan Başbakanı Venizelos’un, Paris Barış Konferansı’na (18 Ocak 1919) sunduğu toprak taleplerini gösteren harita

(<https://www.deviantart.com/art/Greater-Greece-Republic-679361800>)

“Helen Birleşik Cumhuriyeti” (United Hellenic Republic)

Yunanistan’daki ve Anadolu’daki Rum halk hem dinsel bağı hem de Batı kamuoyunda yeniden canlanan antik Ege kültürüne olan sempatiyi kullanarak çok güçlü bir yayın ve propaganda faaliyetlerini sürdürmekte idiler. Ayrıca çeşitli yollarla Batılı diplomatları

³ Pınar Şenışık, Pınar, *Etnik-i Eteryä Cemiyeti (1894), Tarih ve Toplum*, C: 40, Ekim 2003, S: 238, s:53(245)

⁴ Tayyib Gökbilgin, *Millî Mücadele Başlarken I*, Ankara 1959, s: 3

⁵ Selâhattin Tansel, *Mondros’tan Mudanya’ya I*, Ankara 1973, s: 99

⁶ Kemal Atatürk, *Nüruk III (Vesikalar)*, İstanbul 1970, 11. bsk., s: 899, Vsk: 1

etkileme yollarını de kullanıyorlardı.⁷ Bütün gayretler Anadolu'daki Rum azınlığın Yunanistan'la fikrî ve millî vicdanlarını birleştirerek fiilî neticeler teminine yönelmişti. Patrikhane de Rumları Yunanca konuşmaya teşvik ediyor, Türklere düşmanlık telkini yapıyordu. Pontusçu faaliyetlerin ünlü sîması Trabzon Metropoliti **Hrisantos**'un evrakı arasında çıkan, Samsun Metropolithanesi'nde de bulunan metne göre, Rum gençlere gizli cemiyetlerde, "*Fikr-i millîmizle alâkadar olan herhangi bir vazifenin tevdiinde sadakat, itaat, mahremiyet ve ketumiyetten zinhar ayrılmayacağıma ve hariçten duyduklarımı tamamen âmirlerime tebliğ ve ihbar edeceğime ve hilâf-ı usûl hareketimde terettüb edecek cezayı bilâitiraz kabul edeceğime Ekanim-i Selâse-i Mukaddese ve kavm-i müşerrefimiz üzerine ahd ve kasem ederim*" şeklinde yemin ettiriliyordu.⁸ Anlaşıyor ki *Megali-İdea* düşüncesiyle Yunanistan, Anadolu'daki kiliseler ve din adamları aracılığıyla tarihin kendilerine fırsat sunacağı güne hazırlanmaktaydılar.

Megali İdea hedefinde bir "*Helen Birleşik Cumhuriyeti*" kurmaya yönelik Yunanistan ve Karadeniz sahilinde Yunanlılığın canlandırılması için çalışan Rum zümresi artık faaliyetlerini açıkça icra ediyorlardı. Yunanistan'ın ve Fener Patrikhanesi'nin ortak faaliyetleri de aleniyete çıkmıştı; Pontus Devleti'nin Yunanistan'ın ikiz kardeşi olacağından bahsediliyor, Yunanlı subaylar Pontus jandarma teşkilâtını kurmakla görevlendiriliyordu. Osmanlı hükûmetiyle alâkasını kesmeye çalışan Patrikhane de "*İstanbul Rum Mebusları*" adını verdiği kırk kişiden oluşan bir heyetle büyük devletler nezdinde propaganda faaliyetlerinde bulunuyordu.

Patrikhane'nin İstanbul'daki politik imkânlarının yanında Yunan Mümessilliğinin de destekleriyle, 1918 yılı Aralık ayından itibaren sosyal, kültürel ve ticarî mahiyetli Rum cemiyetleri kurulmuş ve faaliyete geçmişlerdi. Bu cemiyetler ellerindeki basın imkânlarıyla Anadolu'nun Karadeniz kıyılarında Rum nüfusunun çoğunluk olduğunu, Müslüman halkın bir kısmının da aslında gizli din taşıyan Hristiyanlar olduğunu iddia ederken, Hristiyan Rumların Türklerin katliam tehdidi altında bulunduğu propagandasını yapıyorlardı. Bazıları da Rum gençlerini bölükler hâlinde teşkilâtlandırarak Yunan subayları tarafından askerî eğitime tâbi tutuyorlardı. Bu faaliyetler Atina ve Selânik bankaları tarafından finanse ediliyor, bu kaynaklarla bir taraftan Anadolu'ya ve Karadeniz sahil kentlerine muhacir Rumlar yerleştirilirken yayımlanan nüfus istatistikleri ve haritalarla Batı kamuoyu kazanılmaya çalışılıyordu.

Pontusçu faaliyetler geniş imkânlarla ve her alanda ilerler iken Merzifon'da bulunan *Amerikan Koleji*'ne yapılan bir baskın ve aramalarla gün yüzüne çıkarılmış ve kovuşturma başlatılmıştır; 1904'de Merzifon Amerikan Koleji'nde, gizli olarak Rumlar tarafından "*Rum İrfanperver Cemiyeti*" ve "*Orpheus*" adında bir mûsiki kulübü kurulmuştu; bu

⁷ Yunan propagandasının maddî ve manevî büyük destekçisi olan *Sir Basil Zaharof*, Avrupa'da, sahibi olduğu bir çok gazete ile İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalinde, Fransa ve İngiltere Başbakanlarını ikna etmekte büyük rol oynamış, sahip olduğu basın imkânları, serveti ve siyasî nüfuzuyla Yunan politikasını desteklemiştir; aynı ölçüde destek sağlayan diğer kişi de İngiltere Başbakanı *Lloyd George* ile münasebetleri iyi olan bankacı *Sir Yorgi Stavridi*'ydi. 1919'da Londra'ya gelen Trabzon Metropoliti Hrisantos'la görüşerek, bu mülâkâtı *Sunday Times*'de yayımlayan *Mr. S. B. Chester*, Yunan Elçiliği'yle kuvvetli bağları olan bir gazeteci idi. İngiliz gazeteci *Mr. William Hill* yılda 1000 İngiliz lirası karşılığı, *Saxon Mills* ise üç ayda bir 65 İngiliz lirası karşılığı Yunan politikası ve propagandası istikametinde yazan gazetecilerdi. Fransa'da da Yunan politikası yönünde yayın yapması için bazı dergi ve gazeteler satın alınmıştı; Paris'te yayımlanan "*Monde Nouveau*" dergisi Yunan politikasına hizmeti karşılığında aylık 2000 frank almak üzere Yunan hükûmetiyle anlaşmıştı. Bunlardan başka, yine Fransa'da "*Elen Haklarını Savunma Fransız Birliği*", İsviçre'de "*İsviçre-Yunan Birliği*", Amerika'da "*American-Hellenic Society*" faaliyetinde idiler. *Lloyd George*'un sekreterleri, "*Şövalye Yorgi Nişani*" sahibi *Joseph T. Davies* ve *Philip Kerr* Yunan dostlarıydılar ve Yunan propagandası yapıyorlardı.⁷ Konferans sekreteri *M. Dutasta* ile de yakınlık kurularak *Clemenceau*'ya ulaşmıştı.

⁸ Matbuat Müdüriyet-i Umumî, Pontus Meselesi, Matbuat ve İstihbarat Matbaası, Ankara 1338, Birinci Kısım, s:14, Ayrıca bkz: Yılmaz Kurt (Yay.Hz.), "Pontus Meselesi", T.B.M.M Basımevi, Ankara 1995, s: 67

cemiyetler daha sonra birleşerek ilk “*Pontus Cemiyeti*”ni teşkil etmişlerdir. Bu cemiyet gittikçe genişliyerek, gelişerek 1910’da “*Pontus*” adlı bir risale çıkarmıştır.

II- “Gâvur azması”

Başlangıçta Batum’dan Sinop’un doğusuna kadar bütün sahili ve İç Anadolu’da Sivas ve Kayseri’ye kadar geniş bir alanı kaplayan Pontus emeli, bazı politik gelişmelerden sonra Samsun’u merkez seçerek faaliyetlerini burada yoğunlaştırılmıştır: Samsun coğrafi ve ticarî önemi sebebiyle iddia edilen Pontus coğrafyasına merkez olarak seçilince, nüfusça da desteklenerek Rum göçmen iskânı yoluna gidilmiştir: XIX. yüzyıl sonlarında Samsun’un Hançerli, Pazar, Kaleiçi, Çayırıcı (Cedid) ve Meğde mahalleleri gibi büyük Müslüman mahalleleri yanında, yerleştirilen Rumlarla yeni mahalleler teşekkül ettirilmişti.⁹ Böylece Rum muhacir akını artarken yabancı işgaliyle ve müfettiş unvanıyla gelen Yunan siyasî memurlarının da tahriki ve organizesiyle Rum çetelerinin tecavüzleri de şiddetleniyordu; Samsun’un çıkış yolları Rum eşkıyası tarafından kesiliyor, Rum eşkıyası şehirde silâhla dolaşiyor, şehir yakınlarında yayılım ateşi açılarak dehşet havası estiriliyordu.¹⁰

Rum halkın Osmanlı hükûmetiyle münasebeti de kesilmiş gibiydi; özel ve resmî işler için Metropolithane’ye müracaat ediliyordu. Nisan 1921’de Metropolithane’de yapılan aramalarda, Rum köylülerin kendi aralarındaki meselelerin çözümü için Metropolithane’ye başvurduğunu gösteren belgeler ele geçmişti. Hatta bunlar arasında Metropolite yazılan 18 Haziran 1920 tarihli bir mektupta Karagöl, Kurugökçe, Taflan köylerinde 120 tüfek bulunduğu ve mücadele edileceği bildiriliyordu.

Rumların çete faaliyetleri ise yol kesmek, köy basmak, dağa adam kaldırmak, fidye almak, postaları soymak şeklindeydi. Müfrezelerin takip hareketleri sırasında anlaşıldığına göre Rum çeteleri ağır işkenceler ve katliamlar da yapıyorlardı; köylerde şahit olunan işkence ve katliam sahneleri arasında kazığa oturtulan kadınlar, karınları kasatura ile yarılmış küçük bebekler de vardı.¹¹ Bafra, Samsun, Alaçam, Kavak mıntıklarına hâkim bir mevkide bulunan Nebiyan Dağı, Pontusçu çetelerin hareket merkezi olmuştur. Pontusçu çete faaliyetlerinin yoğunlaştığı diğer bölge de Çarşamba, Terme mıntığındaki İlimdağı ve Çangeriş ormanlarıydı.

Mütareke ile beraber Samsun’daki Rumların tavırları da birden değişmişti. Akşamları dışarı çıkmak Müslümanlar için tehlikeli bir hâle gelmişti. Rumlar açıkça silahlı dolaşıyorlar, Saathane Meydanı’nda düzenledikleri at yarışlarında atlarını hükûmet binasının önüne kadar sürerek gösteri yapıyorlardı. Yunanistan’ın bağımsızlık günü olan 7 Nisan’da da Samsun’da büyük nümayişler yapılmış, Rum kulüplerinde konferanslar verilmiş, Yunan gemilerinin büyük maketleri, içlerinde mumlar yakılı olduğu halde omuzlarda gezdirilerek gösterilerde bulunulmuştu.

Samsun’daki Rum halkın bu taşkınlıkları ve tecavüzleri Türkler arasında “*Gavur Azması*” diye adlandırılmıştı; birinci “*Gavur Azması*” büyük savaşta olmuştu, ikinci “*Gavur Azması*” ise Mütareke günlerinde olmaktadır.¹²

III- Mübadele meselesi

⁹ Lütfi Tekin, 60 Sene Evvelki Samsun, 19 Mayıs, Eylül 1936, S:11, s:2

¹⁰ HTVD III/7 (1954), Vsk:158

¹¹ Emrullah Nutku, Korkunç Bir Misilleme, Yakın Tarihimiz IV, s:156

¹² Murat Sertoğlu, Çırpınırdı Karadeniz, Tercüman, 12 Aralık 1974, s:4

İstiklâl Harbi'nin zaferle sonuçlanmasından sonra imzalanan Lozan Antlaşması'nın eklerinden olup, 30 Ocak 1923'te imzalanan "*Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol*" ile Türkiye'deki Rum Ortodoks dininden Türk uyrukluları ile Yunan topraklarında yerleşmiş Müslüman dininden Yunan uyrukluların zorunlu değişimi, karşılıklı göçü kararlaştırılmıştır.¹³ Yunanistan'daki Türklerin göç etmek zorunda bırakılmaları ise bambaşka sebeplerle olmuştur: Onlar Yunanistan bağımsızlığını kazandıktan sonra bu ülkeden ayrılan "*toprak sahibi, asker ve resmî görevli Türklerden sonra burada kalan çoğunluğu köylü olan Türklerdi*". Doğdukları topraklardan göç etmek zorunda bırakılmaları, Türkiye'deki Rumların göçünden daha farklı dinamikler yüzünden olmuştur. Türkiye'den gerçekleşen göçe bakıldığında istilâcı bir gücün galibiyetine umut bağlamış bir azınlığın, millî güçlerin önünden kaçmak zorunda kalarak ülkeyi terk etmelerinin söz konusu olduğu söylenebilir. Oysa Yunanistanda'ki Türkler, Türkiye'den Rumların yığınlar halinde gelişine misilleme olarak buldukları yerleri boşaltmak zorunda bırakılmışlardır; 1929 yılının Mart ayında Yunan Başbakanı Venizelos tarafından bu konu şöyle dile getirilmiştir: "*Lozan Antlaşması esnasında Rum ve Müslüman halklarının ve bu halklara ait malların mübadelesi için değil Rumların Türkiye'den kovulmalarına karşılık Müslüman nüfusun Yunanistan'dan ayrılması için yapılmıştır*".¹⁴ Görüldüğü gibi yüzlerce yıl yaşadığı topraklardan "*misilleme*"ye tâbi tutularak asıl kovulanlar Türkler olmuşlardır. Halbuki Pontusçu Yunan politikası ve propagandası Rum ayaklanmalarını ve mağlûp Yunan ordusuyla beraber kendi göçen Ortodoks Rumları "*kovulmuş*" göstermektedir. Venizelos'un beyanatından da çıkan sonuç aslında Türklerin yurtlarından kovulmuş olduğudur.

Mübadele kapsamına 1,5 milyon civarında insan gitmiştir; bu insanlara yani mübadillere ilgili hükümetlerin, geride bıraktıkları mallarının karşılığı olarak eş değerde mal ödeme yükümlülüğü vardı. Fakat mübadillerin bu hususta büyük sıkıntılar çektikleri bilinmektedir; gerek Yunanistan'da gerekse Yunanistan dışında tarihçiler, sosyal bilimciler, sanat tarihçileri, mimarlar, edebiyatçılar, ressamalar, heykeltıraşlar, müzikologlar tarafından bu konular işlenmiş ve sayısız eserler verilmiştir. Yunanistan'da konu üzerine araştırma yapan enstitüler kurulmuş, döneme ilişkin objeler müzelerde sergilenmiş, anıtlar dikilmiştir. Mübadiller için kurulan veya adı değiştirilen yerleşim birimlerinin başına "*Nea*" (Yeni) kelimesi eklenerek, mübadillerin geldikleri yerlerin adları verilmiştir: Nea Mudanya Nea Smyrna (İzmir), Nea Amisos (Samsun), Nea Kotiora (Ordu), Nea Matsuka (Maçka), Nea Kirasus (Giresun) gibi. Ayrıca Yunanistan'daki Rum mübadillerinin kültür ve folklor değerlerini korumak için kendi aralarında dernekler kurarak örgütlendikleri ve çeşitli etkinlikler düzenledikleri görülmektedir: Anadolu, Karadeniz ve Trakya kökenlilerinin kurdukları dernek sayısı 176 kadardır.¹⁵ Yunanistan'a göç edenlerin yaşadıkları sürece ilişkin ise yüzlerce anı kitabı yayımlanmıştır; Atina'da kurulan, *Küçük Asya Araştırmaları Merkezi* yıllar önce Rum mübadillerin anılarını kayıt altına almış ve 145 bin sayfalık bir de arşiv oluşturmuştur. Görülen o ki bu sosyal ve kültürel çalışmalar bugün yanlış bir politikanın alt yapısı olarak kullanılmaktadır.

¹³ İsmail Soysal, Tarihçeleri ve Açıklamaları ile Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları, I.Cilt (1920-1945), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1983, s:177-183

¹⁴ Mihri Belli, Türkiye-Yunanistan Nüfus Mübadelesi, Türkçesi: Müfide Pekin, Belge Yayınları, İstanbul 2004,s:21

¹⁵ Türkiye'den toprak talebinde bulunan Yunan örgüt ve dernekleri ve Yunanistan'ın, Yunanistan içinde ve dünyada kurduğu Pontus dernekleri için bakınız: www.yesil.org/terorveyunanistan4.htm

B- Yunanistan ve Yeni Pontuşçuluk politikaları

Lozan Antlaşması ve Mübadeleden sonra çözümlenmiş gibi görülen bu mesele yeniden siyasetin gündemine nasıl girmiştir? Uluslararası ilişkiler gündemine soykırım ve Karadeniz bölgesi halkının aslen gizli Hıristiyan olduğu ileri sürülerek bir Pontuşçu iddianın ortaya çıkmasının sebepleri nelerdir?

I- Misyonerlik faaliyetleri ve soykırım iddiaları

Türkiye 1980'e kadar olan dönemde, özellikle 1970-1980 arasında ciddi bir politik bölünmeyle karşı karşıya kalmıştır. Bu politik taraflar arasında adeta ilân edilmemiş bir

(Milliyet, 31 Ağustos 2006, s:3)

Azınlık statüsünde olmayan ilk Türk kilisesinin açılışıyla ilgili haber kupürü

etmiş, okulları yakmıştır. Böylece Türkiye yönetilemez bir ülke konumuna düşürülmek istenmiş, istikrarsızlaştırılmıştır. Bu çatışma ve gerginlik politikalarıyla Türk halkı arasına ekilen nefret ve nifak tohumları da cabasıydı

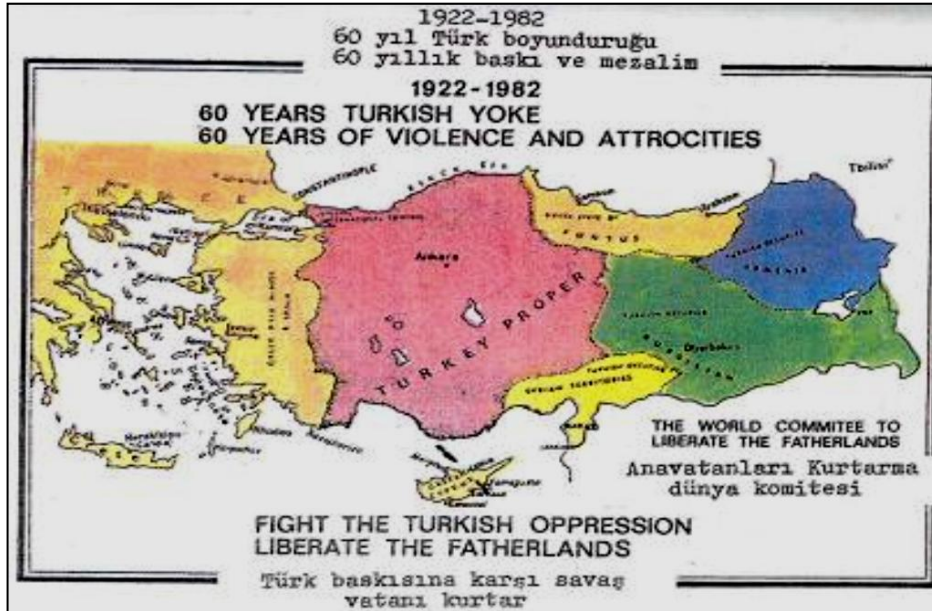
Böyle bir dönemde Türkiye Avrupa Birliği'ne (AB) giriş başvurusu yaptığında, adeta AB ülkelerinin çeşitli bahanelerle müdahalelerine açık bir hâle gelmişti. Bunun kanıtı olarak AB sürecinde Türkiye'nin karşılaştığı sorunları, tartışmaları hatırlamak yeterlidir. Bir taraftan da aslında Hıristiyan olduğu halde bazı yöreler halkının Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde Müslümanlaştırılan "gizli Hıristiyanlar" olduğu propaganda edilmeye başlanmıştır.¹⁶

Misyonerlik faaliyetleriyle Hıristiyan cemaatler yaratma gayretleri görülmüştür; şehirlerin ana caddelerinde İncil'ler dağıtılmakta, kilise-evler açılmakta ve ilk kez Türk papazların âyin yönettikleri görülmekteydi. Ağustos 2006'da da İstanbul Protestan Kilisesi

¹⁶ Bu propaganda Kıbrıs Türklerine karşı da yapılmaktadır; Kıbrıs Rum Başpiskoposu Hrisostomos'un, Rum gençlerine yönelik bir etkinlikte sarf ettiği, "Kıbrıslı Türkler aslında ekonomik baskılarla din değiştirmiş Hıristiyan Rum'dur" sözleri Kıbrıs Türkleri arasında büyük tepkiye yol açmıştır. KKTC Başbakanı Hüseyin Özgürün bir yazılı açıklama yaparak, "Başpiskopos Hrisostomos, Kıbrıs Türk halkını aşağılayıcı tavırlarını sürdürürken, saygı sınırlarının yanı sıra haddini de aşmıştır" diyerek sert tepki göstermiştir (Hürriyet, 1 Aralık 2017, s:28).

Vakfi tarafından, azınlık statüsünde olmayan ve Cumhuriyet tarihinin ilk “*Türk Kilisesi*” açılmıştır.

İşte 2000’li yıllarda Pontusçu faaliyetler böyle bir ortamda yeniden iç ve dış siyasetin gündemine girmiştir; bu faaliyetlerden olarak Yunanistan’da önce bilim ve sanat çevrelerinden başlayarak daha sonra politik ağızlardan da ifade edilen ve doğru olmayan bir “*soykırım*” edebiyatı, mağduriyet söylemi dile getirilmiştir. Arkasından Türk İstiklal Harbi’nde Yunan ordusunun yenilgisi “*Anadolu Faciası*” diye, Anadolu toprakları da “*kaybedilmiş vatan*” diye adlandırılmıştır; kuzeydoğu Anadolu’nun Karadeniz kıyılarını Eski Çağ’daki adıyla tanımlamakta ısrarcı olunup, siyasî iddialara bir coğrafya yaratma çabasına girilmiştir. Bütün bu politikalar AB ve ABD kamuoyunda her plâformda dile getirilerek bir genel kanaat, genel kabul haline getirilmeye çalışılmıştır. Bir taraftan da Yunanistan’da, kendilerince “*Büyük Yunanistan*”ın (United Hellenic Republic) parçaları saydıkları komşu ülkelerin topraklarının adıyla enstitüler kurularak, büyük bir basım ve yayım faaliyetleriyle bu politikalar daima canlı tutulmaya çalışılmıştır.

(Yusuf Sarımay vd., Pontus Meselesi ve Yunanistan’ın Politikası, s: 77)

ABD’deki Yunan lobisi tarafından kurulan “Anavatanlar Özgürlüğe Kavuşturma Uluslararası Komitesi” adlı örgütün yayımladığı harita

1982 yılında Selânik’te, 26 Eylül ile 3 Ekim tarihleri arasında, “*Anadolu Faciasının 60. Yıldönümü*” adıyla bir konferans düzenlenmiştir; bu tarihler, Türk İstiklâl Savaşı’nda Büyük Taarruz’un (1922) altmışıncı yıldönümüne rastlamaktaydı. Bu vesileyle Yunanistan’da, Sakarya ve Dumlupınar yenilgilerinin yarattığı travma ile bir duygu yoğunluğu yaşatılıyor ve uluslararası bir propaganda mücadelesi başlatılıyordu. Böyle bir faaliyetten maksat yukarıda anlatılan strateji çerçevesinde bir icraat ortaya koymak ve “*Karadeniz- Pontus ile Anadolu’nun diğer yörelerindeki Rumluğu, Rum kültürünü, gelecekte jeopolitik statü değiştiğinde Megali İdea’nın tahakkukunun mümkün olup olmayacağını tartışmak idi.*”¹⁷

¹⁷ Tercüman, 19 Ağustos 1982, s:12

11 Ekim 1984 tarihli bir röportajda, muhabir- yazar Mehmet Bardakçı, İran yanlısı Kürtlerin oluşturduğu Cephe-i Cud'un önde gelen lideri Nasır Pervarî'nin, "Türkiye'de Kürt, Ermeni, Pontus ve Sovyet bölgelerinin bulunduğunu kabul ederek, buralarda bağımsız devletler kurulması görüşüne katılıyoruz" dediğini bildirmekteydi.¹⁸

Ermeni iddialarını da desteklediklerini belirten Nasır Pervarî, Paris'te bulunan Kürt-Ermeni işbirliği örgütleriyle temas halinde olduklarını da doğrulamaktaydı. Böylece Türkiye üzerindeki siyasî iddiaların ve toprak taleplerinin yavaş yavaş seslendirilmeye başlandığını düşünebiliriz.

1985 Eylül'ünde ise ABD'deki Yunan lobisi tarafından kurulan, "Anavatanları Özgürlüğe Kavuşturma Uluslararası Komitesi" bir bildiri yayımlayarak, 1922'nin 60. yılında hazırlandığı anlaşılan ve yukarıda bahsedilen haritayı da kullanmış ve Türkiye aleyhine kamuoyu oluşturulmaya çalışmıştır: Bu haritada Türkiye Ankara ve çevresinden ibaret gösterilirken İzmir, İstanbul çevresi, bütün Ege ve Marmara'yla, Kıbrıs Yunan toprağı olarak gösterilmekteydi.

"Anavatanımızın kurtarılması için çalışmalıyız" denilen bildiride Hatay, İskenderun ve çevresi Suriye'ye ait gösterilmekte Trabzon, Rize ve Doğu Karadeniz'i içine alacak biçimde bir "Rum- Pontus" cumhuriyetinin ilân edilmesi öngörülüyor ve yayımlanan haritadaki sınırların gerçekleşmesi için yoğun bir mücadeleye girileceği belirtiliyordu. Ayrıca haritada "Birbirine komşu olacak şekilde", Doğu Anadolu'da Ermenistan ve Kürdistan devletleri sınırları da gösterilerek, ancak buraların Türk işgalinde olduğu ileri sürülmekteydi. Bir yandan da Yunanistan tarafından Türkiye ile olan kıta sahanlığı, karasuları, FIR hattı gibi sorunlar gündeme getirirken araya Pontus sorunu, Pontuslu Yunanlıların soykırımı ve sürgünü gibi başlıkları da koyarak kamuoyu oluşturulmaktaydı.

(Tercüman, 19.8.1982)

ni belirtti. Aydın, bu önce Yunan vekilleri sonucu "Girit, Ege, Pontus-Karadeniz, Makedonya, Epir, Küçük Asya ve Anadolu Araştırma Enstitüsü" kurularak, bunlardan sonra Karadeniz ve Küçük Asya-Anadolu Enstitüsü" olarak geniş çapta mali yardımların sağlandığını bildirdi. Aşağıdaki gibi devam etti:

"Yeni Üniversitesinin Prof. Papadopoulos tarafından organize edilen (Anadolu'nun 60. yıldönümü) çerçevesinde Karadeniz-Ege ile Anadolu'nun diğer yörelerindeki Rumluk, Rum Kütüphanelerinde megalos idea hakkının mümkün olamayacağı ele alınarak Anadolu'daki Rum Kütüphanelerle 1922 büyük taarruzunu anlatan kitaplar, harita ve fotoğrafların gösterileceği. Bütün filmler gösterilecek, müzik ve folklorundan yararlanılacaktır. Bütün çabalar Yunanistan'ın ilân edilmiş olan topraklarının ispatıdır."

(Tercüman, 19.8.1982)

(Milliyet, 11 Ekim 1984)

Ekim 1984

1986'da, Atatürk'ün ölüm yıldönümü olan 10 Kasım törenlerinin yapıldığı günlerde yine Yunan gazetelerinde, Türkiye ile sorunlar gündeme taşınırken, "Pontus" sorunu da dile getirilmekte, Almanya- Tübingen Üniversitesi'nden tarihçi Kostos Fatiadis tarafından hazırlanan bir yazı dizisinin başladığı göze çarpmaktadır; bu yazı dizisinde Ermeni

¹⁸ Milliyet, 11 Ekim 1984, s:6

meselelerine de atıfta bulunularak, “10 asrın en büyük Türk cinayeti: Pontuslu Rumların sürülmeleri başlıklı bölümünde uzun uzun Karadeniz Bölgesi’nde “çoğunluk oldukları” iddia edilen Rumların başına gelen hayali hikâyeler” anlatılmaktaydı.¹⁹

1987 yılında da Karadeniz Bölgesi’nden mübadele ile Yunanistan’a gönderilen Rumların Atina’da kurdukları “Argo” adlı bir dernek aracılığıyla soykırım iddialarının ortaya atıldığı görülmektedir; bu derneğin mensuplarından Nikos Zurnacidis, Yunan devlet radyosuna bir demeç vererek, “Karadeniz halkından” söz etmekte ve Karadeniz Rumlarının uğradıklarını iddia ettikleri soykırım olayını anmak için Atina’nın Kallithea semtindeki meydana 16-17 Mayıs günleri sanat ve kültür gösterileri düzenlediklerini duyurmaktaydı.²⁰

Nikos Zurnacidis bu beyanatında, “Beyaz ölümler şeklinde bir soykırım vardır; Kemal Atatürk’ün bazı Alman danışmanlarının tavsiyesi şeklinde olmuştur ve Karadeniz halkının yüzde 41’i yok edilmiştir Çünkü bazı hükümetlerden ve medenî milletlerden büyük bir şikâyet konusu yapıldığı için, bu soykırım sistemi, evlerinden karda yağmurda alınan halkın, aç ve susuz bir şekilde göçe zorlanması şeklinde uygulanmıştır. Halkın çoğu yol boyunca hayatlarını kaybetmiştir... Bu soykırım hiçbir zaman resmen devletler ve hükümetler tarafından tanınmadı. Biz bugün, bu soykırımı ileri sürüp tanınmasına gayret sarf ediyoruz. Ancak bunun dışında başka problemlerimiz de vardır. Karadeniz halkı, millî ve kültürel benliğini, dilini kaybetmektedir. Atina’nın “Kallithea” semtinde oturanların yüzde 50’si Karadenizlilerden teşekkül ettiği için, 16-17 Mayıs tarihlerindeki gösterileri sadece ve sadece Karadenizlilerin menşe’lerini unutmamaları için düzenledik” demiştir.²¹

Anlaşıldığı üzere bu yayın ve propagandalardan maksat, tarihi gerçeği aramak değildir; Batı kamuoyunda dinsel ve tarihsel hissiyatları suiistimal ederek bir Türk ve Türkiye algısı yaratmaktır. Böylece bir sorun yaratılmış olacak ve Türkiye’nin Batı ile olan münasebetler manzumesine bir sorun daha eklenmiş olacaktır; AB sürecinde olduğu gibi yeni kriterlerle karşılaşılacak ve bunların çözümü istenecektir. Önceleri sanat ve bilim çevrelerinde başlayan sivil bir hareket gibi gösterilen bu Pontusçu faaliyetlerin bir siyasî himaye ve destek olmadan yürütülmesi ise mümkün görülmemektedir. Batı kamuoyunu kazanmaya yönelik bu faaliyetler bir süre sonra siyaset sahnesinde boy gösterecek, güya hükümetler halkın taleplerini dile getirecekler ve uluslararası siyasal destek sağlama safhasına geçilecektir.

Nitekim Yunan hükümetinin siyasal himayesinde Karadeniz Mübadil Rumları tarafından, 31 Temmuz- 7 Ağustos 1988 tarihleri arasında Selânik’te “Pontuslular II. Dünya Kongresi” gerçekleştirilir. Kongrenin açılış konuşmasını Yunanistan Başbakanı Andreas Papandreu yapmış ve kongreye ABD, Kanada, Batı Almanya başta olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde kendini “Pontus Rum İmparatorluğunun kalıntıları olarak görenler” katılmışlardır.²² Daha sonra Kuzey Yunanistan Televizyonu’na bir demeç veren “Yunanistan Pontus Dernekleri Birliği” Başkanı ve Kongre Organizasyon Komitesi Başkanı Tanimanidis, “Pontus ülküsünü canlı tutmak” için Selânik’te Aristotelion Üniversitesi konferans salonunda yapılacak bu kongreye içinde iki bakan, üç büyükelçi ve

¹⁹ Tercüman, 15 Mayıs 1987, s:4

²⁰ a.g.y

²¹ a.g.y

²² Tercüman, 17 Temmuz 1988, s:4

üç konsolosun bulunacağı 31 kişilik Sovyet Heyeti'nin de katılacağını bildirmiştir.²³

Kongre Organizasyon Komitesi Başkanı Tanimanidis kongrenin amacının, “*Pontus kökenli kültür mirasını korumak ve Karadenizli gençliğe tarihi ve olayları öğretip Pontus Rumluğu ülküsünü canlı tutmak olduğunu*” belirtiyor ve Karadeniz Bölgesi'ni kastederek, Türkiye'de gizli Hristiyanların bulunduğunu da iddia ediyordu.²⁴ Yapılan açıklamalardan bir “*Pontus Ansiklopedisi*” yayımlanacağı ve kongreye 161 Pontus derneği temsilcisi, bu derneklerden 390 delege ve yerli yabancı 46 ilim adamının da tebliğ sunacağı anlaşılmaktaydı. Kongreden önce bir açıklama yapan PASOK²⁵ Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Mihalis Haralambidis, “*Kongre'de Pontus Helenizminin hedefi, Pontusluların soykırımı davası için uluslararası bir mahkeme kurulmasını sağlamak olmalıdır*” demiştir.²⁶

31 Temmuz günü kongrenin açılışıyla beraber Yunanistan'da Türkiye aleyhine bir “*Pontus Kampanyası*” da başlatılmıştır. Zamanın Fener Rum Patriği Dimitrios'un da bir kutlama ve başarı telgrafi gönderdiği kongrenin açılış konuşmasında Başbakan Papandreu,

Türkiye'ye karşı sert bir üslup kullanmıştır. Konuşmasına Pontusluları öven sözlerle başlayan Papandreu, sert ifadelerle Türkiye'yi Ege ve Kıbrıs'ta tahakküm peşinde koşmakla itham etmiştir. “*Artık kaybedilmiş topraklar olmayacak*” diyen Başbakan Papandreu, “*Pontus ve Küçük Asya*” adlı bir banka kurulmasını önermiştir; Başbakanın ayrıca bir “*Pontus Araştırma Enstitüsü*” kurulması için de talimat verdiği belirtilmiştir. Ardından da XIX. yüzyıldan bu yana Osmanlı

Türk basınında “*Pontuslular II. Dünya Kongresi*” haberleri

İmparatorluğuna başkaldıran Rum isyancı ve örgütçüleri adına konuşmalar yapılmıştır. Diğer taraftan Yunanistan'da ve diğer ülkelerde yaşayan Pontusluların desteğiyle Selânik'ten yayın yapacak bir radyo istasyonu kurma hazırlıklarının da ilerlediği ifade edilmiştir. Nitekim Mayıs 1989'da bir “*Pontus Çalışmaları Merkezi*” kurulmuş ve 19 Mayıs 1919 tarihi “*Pontus soykırımının başlatıldığı gün*” olarak ilân edilmiştir. Merkezin başına getirilen Timoteos Papadopulos ta yaptığı konuşmasında, Ermenilerin Rumlardan daha atik ve akıllı davranarak kendi davalarını dünya kamuoyuna büyük bir başarıyla ulaştırdıklarını ifade ederek, “*Şimdi sıra bizde. Ne gerekiyorsa yapacağız. Bu konuda Yunan siyasî partilerinden yardım bekliyoruz. Türkiye'de 19 Mayıs 1919'la birlikte Pontus soykırımı başlamıştır. 750 bin nüfustan, 350 bin kişiye indik. Türkiye bu soy kırımı kabul etmeli ve özür dilemelidir*” demiştir.²⁷

²³ Tercüman, 24 Temmuz 1988, s: 4

²⁴ Tercüman, 1 Ağustos 1988, s: 4

²⁵ Panhellenik Sosyalist Hareket (PASOK), (Yunanca: Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα, Panhellenion Sosialistiku Kinema ΠΑΣΟΚ), Yunanistan'da, 1974'te Andreas Papandreu tarafından kurulan siyasi parti.

²⁶ Tercüman, 1 Ağustos 1988, s: 4

²⁷ Yeni Düşünce, 29 Aralık 1989, s:12

Kongrede yapılan sunumlara gelince; Viyana Üniversitesi öğretim üyelerinden Polihronis Enebekidis, 1820’li yıllarda Batılı güçlerin desteğiyle Osmanlı Devleti’ne karşı isyan eden Rumları millî kahraman saydıklarını dile getirmiş ve Pontus kökenli bir Rum olduğuna inanılan Aleksandros İpsilantis’i konu alan, “*Aleksandros İpsilantis ve Yunan idealinin zaferi*” adlı bir konuşma yapmıştır.

Yunan dili araştırmacısı Mihail Mihailidis ise sunduğu tebliğinde, “*Osmanlı boyunduruğu dö- neminde Yunan dilini yok edebilmek için Türkler günde üç bin kişinin dilini kesiyordu. Oysa Muhammed’in damarlarında akan kanda bile Elen kökeni bulunuyordu*” şeklinde iddialar ileri sürmüştür.²⁸ Selânik Üniversitesi Öğretim Görevlisi Kostos Fatiyadis de, “*Pontus’taki Elenlerin Katliamı*” adlı tebliğinde, “*Pontusluların 28 asırlık hayatlarından sonra, 1923 Lozan Antlaşması’yla asimile edilmeye ve topraklarını terk etmeye*” zorlandıklarını, “*XX. yüzyıl başlarında Türklerin Pontuslulara karşı bir katliama giriştiklerini, ancak bu katliamın henüz derinlemesine araştırılmadığını*” herhangi bir belgeye dayanmaksızın öne sürmüştür.²⁹ PASOK Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Mihalis Haralambidis de “*Pontus Meselesi’nin bugünü*” başlıklı konuşmasında, “*Bizim için Pontus meslesi, millî ve kültürel yapısı değişik diye bir halkın sistemli şekilde yok edilmesidir. Türkler’in Pontuslular’a karşı yaptığı katliam bütün dünya ülkeleri tarafından tanınmalıdır*” demiştir.³⁰ Görüldüğü üzere Yunanlar da olayları tarihsel bir vakia olarak araştırıp gerçeğe ulaşma yerine, Ermenilerin takip ettiği strateji gibi siyasî bir mesele hâline getirmeye ve uluslararası destek sağlamaya çalışmaktadırlar. Türk düşmanlığına ve Türkiye aleyhine bir uluslararası kamuoyu oluşturmaya yönelik bu faaliyetler doğru olmayan bir tarih üzerine oturtulmaktadır.

II- Demografik müdahale politikaları

Yunanistan Pontusçuluk faaliyetleriyle sağladığı iç ve dış politik gücü ülke içindeki nüfus dengelerini değiştirmek için de kullanmaktadır: I. Dünya Savaşı ve sonrasında Türkiye’deki bir kısım Rumlar Rusya’ya (1917’den sonra SSCB) göç etmişlerdi ve bunların miktarı, çeşitli çalışmalarda 500 bin civarında gösteriliyordu. Yunanistan, Pontus Rumları diye tanımladığı bu göçmenleri özellikle Batı Trakya’ya yerleşmeye özendirilmekte ve bölgede yeni yerleşim yerleri kurmaya çalışmaktadır. Nitekim PASOK döneminde, Türklere ait arazilerin istimlak edilmesiyle inşa edilen Ektonopol bölgesine sözü edilen Rumlar yerleştirilmişlerdir.

Gümülcine’ye bağlı Şapçı kazasına ve Kalamata kentine de bu tür iskânlar yapılmıştır: “*Moskova’daki Yunan Büyükelçiliğinin dağıttığı ve kendilerine iş ve mesken garantisi veren formları doldurarak Yunanistan’a gelen Pontuslulara Yunan Tarım Bakanlığı, Batı Trakyalı Türklerin yaşadığı Rodop ilinde 600 dönüm arazi vermeyi önermişti. İleride inşa edileceği vaadinde bulunulan “Romania” adlı Pontus kenti ise bölgedeki nüfus yapısını değiştireceği için ‘doğudan’ yani ‘Türkiye’den gelecek’ olan bir tehlikeye karşı bir önlem*” olarak görülüyordu.³¹ Bu iskân politikaları, “*Helenizm’in yeniden gerilemesine engel olmak*” ve “*Türkiye’nin, Batı Trakya’yı da Kıbrıs’a dönüştürmek rüyasına son vermek*” sloganlarıyla yürütülmekteydi. Gelişmeler Türk

²⁸ Tercüman, 3 Ağustos 1988, s:4

²⁹ a.g.y

³⁰ a.g.y

³¹ Milliyet, 24 Temmuz 1990, s:8; Türkiye, 4 Ocak 1990, s:6; Tercüman, 7 Ocak 1990, s:6

basınında ise Batı Trakya'da arka arkaya yapılan iki genel seçimde de Türklerin milletvekili çıkarmaları karşısında Yunanistan yönetiminin bu bölgedeki Türk nüfus yoğunluğunu bozmaya yönelik bir uygulaması olarak değerlendirilmiştir.³²

Yunanistan'ın Moskova Büyükelçiliği tarafından, Sovyetler Birliği'nden göç etmek için müracaat eden ve Pontuslu olduğu iddia edilen Rumlara verilen garanti belgesinde de “*Yunanistan'a yerleşmeniz hâlinde devlet, size iş ve oturacak yer bulmayı üstlenmektedir*” denilmekteydi; SSCB vatandaşı Pontuslular (?) da bu belgelerle Sovyet yetkililerinden vatandaşlıktan çıkma ve Yunanistan'a göç etme izni alıyorlardı.

Gümülcine'deki Yunanlı yetkililer ve bölge ileri gelenlerinin Başpiskopos Damaskinos başkanlığında yaptıkları toplantılarda Pontuslu olduğu iddia edilen göçmenlerin Batı Trakya'ya yerleştirilmesi çalışmaları yapılmıştır. Daha sonra düzenlenen basın toplantısında konuşan Başpiskopos, Pontuslu göçmenlerin Batı Trakya'ya yerleştirilmeleri için elinden geleni yapacağını, hükûmetten yardım görmemesi hâlinde de direnişe geçeceğini söylemiştir. Basın toplantısında konuşan Gümülcine Belediye Başkanı Andreas Stonayidis de şehir sınırları içinde ve civar köylerde 500 boş ev bulunduğunu ileri sürerek Pontuslu göçmenlerin yerleştirilebileceğini ve ilk aşamada 150 Pontuslu göçmene iş verebileceklerini söylemiştir. Makedonya- Trakya Bakanlığı ise Gümülcine, İskeçe, Selânik ve Dedeağaç şehirlerinde Sovyetlerden gelen Pontuslu göçmenlerin mesken ve iş bulmalarını sağlamak ve gerekli ihtiyaçlarını karşılamak için Yunan Kızılhaçı ve Pontuslular dernekleriyle işbirliği yaparak karşılama komiteleri kuracağını açıklamıştır.

Batı Trakya'da Türk nüfusunun yoğun olduğu yerlere Pontuslu Rum göçmenlerin yerleştirilmesi politikalarını baş savunucusu PASOK Meriç Milletvekili Nikos Zabudis tarafından hazırlanan 12 maddelik bir uygulama planında da Pontusluların tarihî, siyasi ve ulusal kimliklerini koruduklarına ve Trakyalılar ile pek çok ortak yönleri bulunduğuna değinilerek Atina'ya yerleştirilmelerinin mümkün olmadığına işaret edilmiştir. Pontuslu göçmenler için biri Selânik'te diğeri de Dedeağaç'ta iki kabul merkezi kurulması ve bunun için vakit geçirilmeden Trakya'da Pontus köyleri kurmak için arazi alınması gerektiği belirtilen planda, nitelikli eğitim ve işgücüne sahip Pontuslulardan bu yerleşim yerlerinin kurulmasında yararlanılması çiftçi ve hayvancılıkla uğraşanların ise Trakya'nın dağlık bölgelerine yerleştirilmesi önerilmekteydi. Ayrıca Trakya için 5 yıllık bir kalkınma projesi hazırlanması, kurulacak tarım bankaları vasıtasıyla Pontuslu göçmenlerin desteklenmesi, Attika bölgesindeki sanayi kuruluşlarının yeni bölgelere taşınmasının teşvik edilmesi ve Trakya'da yatırım yapacak Yunanlara kolaylıklar sağlanması da maddeler arasındaydı.³³

Yunanistan'ın izlediği bu politikalar Türk Dışişleri Bakanlığı'nca da yakından takip edilmiş ve bakanlık sözcüsü Murat Sungar tarafından, “*Trakya'daki soydaşlarımızın nüfus yapısını değiştirebilecek bu gelişmeler, bize endişe vermektedir*” sözleriyle tepki gösterilmiştir. Öte yandan eski milletvekili ve Batı Trakya Türkleri lideri Dr. Sadık Ahmet te, “*ulusal haklarımızı ve topraklarımızı sonuna kadar koruyacağız*” diyerek tepkisini dile getirmiştir.³⁴

Yunanistan bu iskân politikasında pek başarılı olamamıştır: Çünkü iskân edilen Pontusluların (?), Yunan hükûmetinin kendileriyle yeterince ilgilenmediğinden ve

³² Aziz Utkan, Ankara'yı kızdıran plân, Hürriyet, 5 Ocak 1990, s:3, 15

³³ a.g.y

³⁴ Günaydın, 4 Ocak 1990, S: 7665, s:8

yerleştirildikleri bölge halkı tarafından da dostane karşılanmadıklarından doğan şikâyetleri basına yansımıştır. Sovyetler Birliği'nin Kafkas ve Taşkent bölgelerinden getirilerek Gümülcine'nin Şapçı kazasına yerleştirilen Pontuslu olduğu iddia edilen göçmenler Batı Trakya'da kendilerini müreffeh bir hayatın beklediği vaatleriyle kandırıldıklarını söylemişlerdir.³⁵

Şapçı kazasının Belediye Başkanı Corcis Polihroniadis de göçmenler için yapılacak devlet yatırımlarından ve yaratılacak istihdam alanlarından yöre halkının da yararlanacağını düşünerek başlangıçta Pontuslu göçmenleri istediklerini, fakat şimdi aynı düşüncede olmadıklarını söylemiştir. Göçmenlere para yardımı yapıldığını, bunun da yetersiz olduğunu söyleyen Başkan Polihroniadis, Pontuslulara Yunancayı öğretmek ve iş bulmak vaatleri için de, “*olmayacak işler*” diyerek tepki göstermiştir.³⁶ Öte yandan Sovyet göçmeni Pontuslu Rumlarla Gümülcineli yerli Türkler arasında hemen asayiş olayları da yaşanmaya başlamıştır: 17 Nisan 1990 tarihinde Türk basınına yansıyan haberlere göre bir grup Pontuslu göçmen tarafından, Gümülcine'de Kırmahalle girişindeki cadde üzerinde bulunan Türk kahveleri ve işyerlerine av tüfekleriyle ateş açılmıştır.³⁷

III- Karadeniz Helen Toplulukları Federasyonu I. Kongresi

1996 yılında da Yunanistan'da yaşayan Pontus Rumlarını, Karadeniz kıyı ülkelerinde yaşayan Rumları birleştirmek, bir araya getirmek amacıyla Gürcistan'ın Batum kentinde ve Trabzon'da birer toplantı yapmak girişiminde bulunulmuştur; “*Karadeniz Helen Toplulukları Fedarasyonu I. Kongresi*” adı altında yapılması tasarlanan ve Sümela Manastırı'nda gerçekleştirilmesi programlanan toplantıya, Türkiye'ye karşı düşmanca tutumlarıyla tanınan çeşitli örgütler ve Yunan siyasî temsilcilerinin katılacağı öğrenilmiştir. Ayrıca Karadeniz'e kıyı ülkelerde yaşayan bazı Rumların, “*turist*” kimliği ile kongreye katılacakları yolunda haberler yayılmıştır.³⁸ Nitekim bu kongre gerçekleştirilmiş ve kutsal Sümela Yortusu'na denk gelen 15 Ağustos günü toplam 220 kişi gruplar halinde Trabzon'a gelerek, bu kongreyi gerçekleştirmişler ve Sümela'da (Altın Dere Millî Parkı) bir ayın yapmışlardır.³⁹

Haziran 1997 tarihinde de Yunan Meclis Başkanı Apostolos Kaklomanis tarafından İskeçe'de bir “*Pontus Anıtı*” açılışının yapıldığı görülmektedir. Buna Türkiye'nin tepkisi sert olmuş ve Dışişleri Bakanlığı Sözcüğü Ömer Akbel, “*Yunan kamuoyunda Türkiye düşmanlığını körüklemeye çalışan Yunanistan, Pontus Anıtı ile Türkiye'ye karşı hasmane duygularını bir kez daha ortaya koymuştur*” demiştir.⁴⁰

³⁵ Milliyet, 24 Temmuz 1990, s:3, 8

³⁶ a.g.y

³⁷ Tercüman, 17 Nisan 1990, S:10114, s:6

³⁸ Milliyet, 14 Ağustos 1996, s:18

³⁹ Hüseyin Mümtaz, Pontus dedikleri, www.internetgazete.net/newsdetail.asp?NewsID=62

⁴⁰ Yeni Yüzyıl, 19 Haziran 1997, s:9

(Milliyet, 14 Ağustos 1996, s:18)

“Karadeniz Helen Toplulukları Federasyonu I. Kongresi”yle ilgili basın haberlerinden bir örnek

(Yeni Yüzyıl, 19 Haziran 1997, s:9)

İskeçe’de açılan anıta Türkiye’nin tepkisi

Bu anıtın üzerindeki harita ve simgeler Türk toprakları üzerindeki Yunan emellerini ortaya koymakta idi. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Dışişleri Bakanlığı’nın bu tepkisine, 20 Haziran 1997’de, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Konstantinos Bikas Yunan tarihinin bir parçasını oluşturan Pontuslu Yunanlıların soykırımını unutmamasının söz konusu olmadığını ifade etmiş ve Türkiye’yi tahrikçilikle ve yayılmacı politikalar izlemekle suçlamıştır. Görüldüğü gibi Yunanistan resmî ve sivil ağızlardan ifadelerle, yayımladıkları haritalarla Türkiye’ye yönelik bir toprak talebini ortaya koymuş ve bu talebi anıtlamıştır.

IV- “19 Mayıs” ve “14 Eylül”

3 Mayıs 1990 tarihli Ta Nea (Yunanistan) gazetesi ise Pontus Araştırma Derneği’nin, “19 Mayıs” gününün Birleşmiş Milletler tarafından soykırım günü olarak kabul edilmesini istediğini haber vermektedir. Haberde ayrıca 1916-1923 tarihleri arasında 350 bin Pontuslunun Türkler tarafından öldürüldüğü iddialarına da yer verilmekteydi.⁴¹ Aynı yılın 19 Mayıs günü “Panhellenik Pontuslular Birliği” adlı bir kuruluşun organizasyonu, Türkiye’nin Selânik Başkonsolosluğu (burası aynı zamanda Atatürk Evi’dir) önünde büyük bir miting düzenlenmiş ve Atatürk suçlanarak, “19 Mayıs” gününün Pontusluların soykırım günü olarak anılması istenmiştir.⁴²

1990’lı yıllar Türkiye’nin içte büyük bir terörle mücadele ettiği dönemdir. Türkiye ile meselesi olan devletler ve toplumlar veya bir takım siyasî mihraklar bu tür suçlamalar ve politik baskı için ortamın uygun olduğunu düşünmektedirler. Bu siyasî çevreler sivil toplum kuruluşları adı altında güya resmî olmayan, devletleri bağlamayan bu faaliyet ve yayımlarla aslında dünya kamuoyunu etkilemek, Türkiye’yi istikrarsız, yönetilemeyen bir ülke olarak göstermek istemekte ve adeta Türkiye sınırlarını tartışmaya açmaya çalışmaktadırlar.

Yunan kamuoyunda yaratılan bu Türk ve Türkiye düşmanlığı doğal olarak Yunan parlamentosuna da yansımıştır; 1 Nisan 1992 tarihinde, parlamentoda 46 PASOK milletvekilinin imzasıyla “Pontus Soykırımı” ve Türkiye’nin protesto edilmesi konulu soru önergesi vermişlerdir. Önerge parlamentoda görüşülürken söz alan Dışişleri Bakan Yardımcısı Bayan Virginia Cuderu, hükûmetinin, “Osmanlıların Pontuslulara uyguladığı

⁴¹ Milliyet, 17 Mayıs 1990

⁴² Türkiye, 21 Mayıs 1990, s:11

soykırımın anılmasını kabullendiğini” söylemiş ve “Saptanan günle, unutulmaz Pontus’taki vatanımızı anacağız” şeklinde konuşmuştur.”⁴³

Görüşmeler sırasında önerge sahibi milletvekilleri Türkiye’ye hakaret içeren konuşmalar yapmışlar ve Yunan hükümetinden, ayrıca parlamentoda yapılacak özel bir oylama ile gerek Pontus, gerekse Ermeni soykırımını tanımalarını istemişlerdir. Milletvekili Kostos Triaridis, “*Türkiye’nin Kürt sorunu var. Bu fırsatla biz de, Pontus soykırımını Batı’da gündeme getirmeliyiz*” derken, Ponayotis Sguridis, “*Türkiye’nin Kürtlere karşı yaptıkları için özellikle Almanya itiraz sesi yükseltirken, biz de Pontuslular konusunda çok şeyler yapabiliriz*” şeklinde konuşmuşlardır.⁴⁴ Diğer taraftan PASOK’lu üç milletvekili de, “*isyân eden Kürt halkına*” destek bildirisini yazarak imzaya açmışlardır; görüşmeler sırasında söz konusu bildirinin Avrupa Parlamentosu (AP), Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı’na (AGİK) gönderileceği öğrenilmiştir. Netice itibarla sivil toplum hareketleriyle gündeme gelip, sanat ve ilim çevrelerince kamuoyuna mal etme aşamalarından sonra konu parlamentoya intikal etmiş ve Yunan Parlamentosu, “*19 Mayıs*” gününü “*Pontus Rumlarının Soykırımını Anma Günü*” olarak kabul ve ilân etmiştir.⁴⁵ Bir taraftan da Yunan Cumhurbaşkanı Konstantin Karamanlis ve Yunanistan Dışişleri Bakanlığı himayesinde “*Yunan Millî Vakfı*” adıyla bir vakıf kurulmuştur. Türkiye ve Kıbrıs dâhil Yunan millî konuları hakkında dünya çapında yayın ve propaganda yapmak amacıyla kurulan vakfın yazar, üniversite öğretim üyesi, sanatçı ve bilim adamlarından oluşan 38 kişilik bir kurucu heyeti bulunmaktadır.⁴⁶ Böylece 1992 yılında Yunan Parlamentosu’nda PASOK milletvekilleri tarafından dile gelen ve üzerinde “*soykırım*” tartışmaları yapılan Pontus meselesi, Andreas Papandreu’nun ikinci başbakanlığı döneminde (1993-1996) yeniden gündeme getirilmiştir. Başbakan Papandreu’nun “*19 Mayıs Pontus Soykırımı günü olmalıdır*” önerisi 1994’de Yunanistan Parlamentosu’na taşınmıştır.

24 Şubat 1994 tarihinde ele alınan öneriyle Parlamento, 19 Mayıs gününü, “***Pontus Rumlarının Soykırımını Anma Günü***” olarak tanımıştır. Dönemin Cumhurbaşkanı Konstantin Karamanlis’in imzaladığı ve 8 Mart 1994 tarihinde Yunan Resmî Gazetesi’nde yayımlanarak yürürlüğe giren yasa şöyledir:

“Madde 1: 19 Mayıs Pontus Yunanlılarının soykırımını anma günü olarak kabul edilir.

Madde 2: Anma törenlerinin karakteri, içeriği, düzenleyecek mercî ve düzenleme türü, yasal Pontus cemiyetlerinin görüşü alındıktan sonra, İçişleri Bakanı’nın önerisiyle yayımlanacak bir kararname belirlenir.

Madde 3: Kanunun geçerliliği, resmî gazetede yayımlanma tarihinde başlar.

İmzalar; Cumhurbaşkanı Konstantin Karamanlis

İçişleri Bakanı Akis Çohacopoulos

Adalet Bakanı Yorgo Kuvelis. 8

Mart 1994”⁴⁷

⁴³ Taki Berberakis/ Atina, Fırsatçı Yunanlılar, Milliyet, 2 Nisan 1992, s:1

⁴⁴ a.g.y.

⁴⁵ Yusuf Sarımay vd, Pontus Meselesi ve Yunanistan’ın Politikası (Makaleler), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1999, s:76

⁴⁶ Taki Berberakis, a.g.y

⁴⁷ <http://www.milliyet.com.tr/2006/05/17/dunya/adun.html>

Yunanistan Parlamentosu'nda 28 Eylül 1998 günü, "14 Eylül" gününün "Küçük Asyalı Yunanların Türk Devleti Tarafından Soykırımı" nı anma günü olarak ilân edilmesini öngören kararname ise, 2001 Şubat ayı içinde Yunanistan Cumhurbaşkanı Kostis Stefanopoulos'un onayına sunulmuştur. Bu gelişmeler Türk basınında ve Dışişleri Bakanlığı çevrelerince tepki görmüş ve Yunan işgal ve istilasının Anadolu'da yarattığı katliamlar ve tahribatlar yeniden gündeme gelmiştir. Türk Dışişleri Bakanı İsmail Cem Türkiye'nin, her alanda gelişip güçlenirken iyi niyetli olmayan ülkelerin bundan tedirgin olduklarını söyleyerek tepkisini dile getirmiştir.⁴⁸

Yunanistan Hükümet Sözcüsü Dimitri Reppas ise Türkiye'nin adı geçen kararnameden duyduğu rahatsızlığın yersiz olduğunu, söz konusu kararın 1998 yılında Meclis tarafından oybirliğiyle alındığını ve söz konusu kararnamenin anma günü etkinliklerini düzenlemeye yönelik olduğunu söylemiş ve Yunanistan için büyük tarihî önem taşıyan bu döneme saygı gösterilmesini istemiştir.⁴⁹ Bu arada soykırım iddiaları ve tepkiler *The Independent* gazetesinde de (İngiltere), Akdeniz'de bir soykırım anma günü rüzgârı estiği şeklinde haber olmuş ve Türk askerinin İzmir'e girdiği 14 Eylül gününün Yunanistan tarafından "soykırım günü" olarak anılmasına dair yapılan haberleri yazmıştır.⁵⁰

The Independent gazetesi haberinde, Yunanistan'ın bu hazırlığının "Türkiye'yi daha da kızdıracağını" yazmış ve bu hazırlıklara en büyük tepkinin, Yunanistan'ın önemli tarihçilerinden Angelos Elefantis'ten geldiğine işaret etmiştir: Elefantis'in, Yunan iddialarından duyduğu rahatsızlığı "şok" sözüyle ifade ettiğini hatırlatan gazete, Elefantis'in bu olaylarda en büyük sorumluluğun Yunan askerine ait olduğuna dair görüşlerine de yer vermiştir. İngilizler tarafından kışkırtılan Yunan askerinin Anadolu'ya saldırması ve Atatürk'ün Yunan ordusunu İzmir'e kadar kovalaması sonucunda olayların meydana geldiğini yazan gazete, tarihçi Elefantis'in, Yunan hükümetinin yaşananları soykırım olarak göstermeye hazırlanmasını "aptalca" bulduğunu söylediğini de kaydetmiştir.

---

⁴⁸ Akşam, 10 Şubat 2001, s:10

⁴⁹ Akşam, 13 Şubat 2001,s:13; 28 Eylül 1998 tarihinde Yunan Parlamentosu'nun kabul ettiği "14 Eylül" gününün "Küçük Asyalı Yunanların Türk Devleti Tarafından Soykırımı" nı anma günü olarak ilân edilmesi kararı Yunan Cumhurbaşkanı tarafından 21 Eylül 2001'de onaylanmış ve resmî gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁵⁰ Akşam, 14 Şubat, 2001, s:12

“14 Eylül” gününün, “Küçük Asyalı Yunanların Türk Devleti Tarafından Soykırımı”nı anma günü olarak ilân edilmesini öngören kararnamenin Türk basınındaki tepkileri

“14 Eylül” gününün “Küçük Asyalı Yunanların Türk Devleti Tarafından Soykırımı”nı anma günü olarak ilân edilmesini öngören kararnameye bir tepki de, yasayı hazırlayan Yunanistan Kültür Bakanlığı’na bağlı *Küçük Asya İncelemeleri* kurumundan gelmiştir. Kurum tarafından yapılan açıklamada Yunan ordusunun Anadolu bozgunu sırasında cereyan eden olaylara hiçbir şekilde soykırım denilemeyeceği, o dönem yaşananların “savaş sırasında cereyan etmiş olaylar” olduğu belirtilmiştir.⁵¹

19 Mayıs 2000 tarihinde de “Pontus Rumlarının Soykırımını Anma Günü” çerçevesinde yapılan etkinliklerde Türk Bayrağı ve Atatürk maketi yakılmıştır.⁵² *Panhelenik Pontuslular Federasyonu* ve *Kuzey Yunanistan Pontuslular Dernekleri* tarafından Selânik’te, iki ayrı meydana gösteriler düzenlenmiştir. Aya Sofia Meydanı’nda düzenlenen toplantıya konuşmacı olarak katılan Yunanistan Savunma Bakanı Akis Çohacopulos ve Aristotelis Meydanı’nda düzenlenen toplantıda konuşan “eski devlet gizli servis ajanı” Savaş Kalenderidis, “etnik temizlik” politikalarını kınadıklarını ve Pontus soykırımının (?) Türkiye ve tüm dünya tarafından tanınması gerektiğini söylemişlerdir. Toplantılara katılan gruplar daha sonra Türk Başkonsolosluğu’na doğru yürüyüşe geçerek

⁵¹ Taki Berberakis/Atina, Atina kendini tekzip etti, Milliyet, 19 Şubat 2001, s:18

⁵² <http://www.ntvmsnbc.com/news/6415.asp>

Türkiye aleyhinde sloganlar atmışlar ve Başkonsolosluk önünde Atatürk maketini ve Türk Bayrağı'nı yakmışlardır.

29 Nisan'da ise Fener Patriki Bartholomeos, Etnos gazetesine (Yunanistan) verdiği demeçte, “*Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra mübadele sonucu bu toprakları terk eden Hristiyanların Anadolu'ya dönmelerini*” istemiştir.⁵³ Bartholomeos aynı demecinde, “*Türkiye'nin AB üyeliği, Anadolu'da önceden var olmuş Hristiyan toplumların yaşadığı bölgelerde yeniden Hristiyanların yaşamasına izin vermelidir*” diyen Patrik, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliğinin de bunu “*müsait kalmasını*” istemiştir; bu tür söylemler Pontusçu faaliyetlerin misyonerlik, Patrikhane, Ruhban Okulu sorunlarıyla birlikte politik bir bütünün parçası, bir stratejinin sonucu olduğu kanısını güçlendirmektedir. Evvelce de değinildiği gibi AB müzakere sürecinde Türkiye'nin önüne getirilecek sorunlardan biri olduğu da anlaşılmaktadır.

Atina'da faaliyet gösteren “*Aleksandros İpsilantis Pontuslu Yunan Subaylar Birliği*”nin Başkanı Yorgos Tsalouhidis imzası ile 2001 Şubat ayı içerisinde ise Türkiye Cumhuriyeti Atina Büyükelçiliği'ne gönderilen ve Başbakan Bülent Ecevit'e hitaben yazılan mektupta, Trabzon'da bir mezar anıt inşa edilmesine müsaade edilmesi istenmekteydi.⁵⁴

19 Mayıs 2001 tarihinde, “*Pontus Soykırım Günü*” bahanesiyle Selanik'te yapılan gösteride, göstericiler Türk Başkonsololuğu'na yürümüş, Selânik Üniversitesi'nde gerçekleştirilen toplantıya dönemin ana muhalefet partisi Yeni Demokrasi Partisi'nin lideri Konstantin Karamanlis konuşmacı olarak katılmıştır. Selânik Belediye Başkanı Vasilis Papayorgopulos tarafından da Selânik'te bir soykırım anıtı dikmek niyetinde oldukları ve bu nedenle de bir yarışma düzenleyecekleri açıklanmıştır.⁵⁵

Millî Güvenlik Kurulu'nun (MGK) 2001 yılı Aralık ayı toplantısı için hazırlanan raporda da misyonerlik faaliyetlerine yer verilmiş, asıl amacın bir din propagandası yapmaktan öte Türkiye'yi bölmeye yönelik olduğu belirtilmiştir.⁵⁶ MGK'ya sunulacak bilgilere göre Türkiye'deki misyonerlik faaliyetlerinin, “*Karadeniz'de Pontus, Güneydoğuda Yezidilik, Keldanilik ve Hristiyan Kürtler, Doğu Anadolu'da Ermenilik, Ege ve İstanbul'da ise Hristiyanlığın eski toprakları şeklinde gündeme geldiği*” belirtilmektedir.⁵⁷ MGK'da alınan tavsiye kararına göre de Mütareke sonrasında Yunan güçlerinin İzmir'e çıkış tarihi olan “*15 Mayıs*” gününün, TBMM'den çıkarılacak bir kararla “*Batı Anadolu Türklerini Katliam Günü*” olarak anılmasının hükümete tavsiyede bulunulması kararlaştırılmıştır.

“*Yunanistan ve Helenizm için önemli olduğu*” gerekçesiyle devletler arası ilişkilere uymayan bu tutumlarını gizlemeyen Yunan yetkililer, uyarılara ve tepkilere rağmen başka ülkelerde kendilerine ait olduğunu iddia ettikleri bölgeler ve halklar veya azınlıkları kullanma yolundaki politikalarına devam ettikleri görülmektedir. Nitekim Yunanistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Yannis Magriotis, 18-21 Eylül 2002 tarihlerinde Selanik'te yapılacak olan 5. Dünya Pontus Forumu'nun basın toplantısında, başka ülkelerde olup ta Yunan olduklarını öne sürdükleri azınlıklara maddî ve manevî yardım yaptıklarını

⁵³ Hüseyin Mümtaz, Pontus dedikleri, www.internetgazete.net/newsdetail.asp?NewsID=62

⁵⁴ Türkiye, 14 Haziran 2001, s:17

⁵⁵ Milliyet, 20 Mayıs 2001, s:18

⁵⁶ Pontus uyarısı ve misyoner alarmı, KURULTAY, 9 Aralık 2001, s:7

⁵⁷ a.g.y

açıklamış ve 5. Pontus Forumu'nda bu bölgelerdeki halkın sorunlarının gündeme geleceğini belirtmiştir.⁵⁸ Öte yandan da 27 Mayıs 2002 tarihinde Yunan Cumhurbaşkanı Kostis Stefanopoulos tarafından Yunanistan'ın kuzey batısında ki Alexandria kentinde bir "soykırım" anıtı açmış ve törende yaptığı konuşmada soykırımın bir gerçek olduğunu iddia ederek Yunanlıların "Pontus soykırımını" hiçbir zaman unutmayacaklarını söylemiştir.⁵⁹

2003 yılının mutat günlerinde Yunanistan'da yine gösterilerin yapıldığı Türkler ve Türkiye aleyhine öfkenin yükseldiği görülmektedir: 19 Mayıs 2003 tarihinde Selanik'te bakan destekli bir Pontus gösterisi yapılmış, Başbakan Kostas Simitis tarafından bir mesaj yayımlanmış, 29 Mayıs 2003 tarihinde de Yunan Cumhurbaşkanı Kostis Stefanopoulos tarafından bir konuşma yapılmıştır.

19 Mayıs günü Selanik'te "Pontuslu Rum Soykırımı" törenleri çerçevesinde bir gösteri düzenlenmiştir. Gösteriye Doğu Makedonya ve Trakya Bakanı Yorgos Pashalidis, Selanik Valisi Panayotis Psomiadis ve Selanik Belediye Başkanı Vasilis Papayorgo pulos ile çeşitli siyasi parti temsilcileri katılmıştır. Ayasofya (Agias Sofias) meydanında toplanan yaklaşık bin kadar gösterici, konuşmaların ardından Türkiye karşıtı sloganlar atarak Türkiye Başkonsolosluğu'na kadar yürümüşlerdir. Göstericiler, Türkiye'nin ve dünyanın "Pontuslu Soykırımını" tanınmasını isteyen bir bildiriye de Başkonsolosluğun önüne bırakmışlardır.⁶⁰ Yunanistan Başbakanı Kostas Simitis ise "Pontus Soykırımı"nın 81. Yıldönümü nedeniyle yayımladığı mesajında, "Tüm dünya Helenizminin Pontus Helenlerinin mücadelesi önünde saygıyla eğildiğini" söylemiştir.⁶¹ Yunanistan Cumhurbaşkanı Kostis Stefanopoulos da Yunanistan'ın Türkiye'yi hedef alan 1919- 1922 işgal ve istila girişiminin "Yenilgi değil, büyük bir başarı olduğunu" söylemiştir; Cumhurbaşkanı Stefanopoulos, "Sarisa 2003" kod adlı askerî tatbikatın sona erişini izlemek için bulunduğu Selanikte, 28 Mayıs günü yaptığı konuşmada, "Hiçbir halk, sürekli zaferler kazanarak, kardeşlerini kurtarmak için yabancı bir ülkenin içinde uüzlerce kilometre ilerleyemez. Yine de sonunda bitkin düşüldü ve sonuna varılamadı" diyerek Yunan halkının vatanseverliğini övmüştür.⁶²

19 Mayıs 2004 gününde de "Pontus soykırımını" anma etkinlikleri çerçevesinde yine Atina ve Selânik'te gösteriler düzenlenmiş, Atina'da Türkiye Büyükelçiliği'ne, Selânik'te de Türk Başkonsolosluğu'na yürüyüşler yapılarak protestolarda bulunulmuştur. Yunanistan Tarım ve Gıda Bakanı Savvas Tsituridis, Selânik'te düzenlenen törende yaptığı konuşmada Türkiye'yi kastederek, "Medeniyet, insanlık ve Avrupa perspektifi yolunda ilerlemeyi seçen komşularımız için Pontus Rum Soykırımı'nın tanınması usullere uygun bir işlem olacaktır" demiştir.⁶³

⁵⁸ Murat İlem, Yunanistan Pontus'u kaşıyor, Cumhuriyet, 27 Şubat 2002, s:4

⁵⁹ <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2002/05/27/131413.asp>; <http://www.ntvmsnbc.com/news/154874.asp>

⁶⁰ Selanik'te bakan destekli Pontus gösterisi, Hürriyet, 20 Mayıs 2003, s:18

⁶¹ Simitis'ten Pontus mesajı, Radikal, 21 Mayıs 2003, s:10

⁶² Anadolu'da yenilmedik, Milliyet, 30 Mayıs 2003, s:17

⁶³ www.ntvmsnbc.com/news/270687.asp

(Yeniçağ, 21 Mayıs 2005,s:9)

Selanik yürüyüşünden bir görünüş

(19 Mayıs 2005)

(<http://www.efxinospontos.org/photossylvlogo2.html>)

Montreal’de (Kanada) Pontus Derneği tarafından

yapılan yürüyüş

(25 Mayıs 2005)

19 Mayıs 2005’te, yine Yunanistan’ın Selânik kentinde “Pontus-Rum soykırımı”nı anma töreni ve yürüyüşü yapılmıştır,⁶⁴ akşamüzeri başlatılan yürüyüşte göstericilere hitaben konuşma yapan Makedonya ve Trakya Bakanı Nikos Çiarçionis, “Pontus soykırımının uluslararası alanda Ermeni ve Yahudi soykırımlarıyla birlikte tanınması gerektiğini” söylemiştir.⁶⁵ Daha göstericiler Türkiye’nin Selânik Başkonsolosluğu’na yürümüşler, Türkiye’nin ve dünyanın “Pontus Soykırımı”nı tanınmasını isteyen bildirimlerini Başkonsolosluğa bırakmışlardır.

Dışişleri Bakan Yardımcısı Panayotis Skandalakis de yayımladığı mesajında, “19 Mayıs” gününün Yunan tarihinin dönüm noktası olduğunu ve “vatanlarından kovulanları ve onların mücadelesini andıklarını” belirtmiştir. Skandalakis, Pontus Helenizmi mücadelesinin bugün de sürdüğünü belirtirken, Başbakan Kostas Karamanlis ve Yunan Hükümet Sözcüsü Teodoros Rusopoulos, “19 Mayıs Rum-Pontus Soykırımını Anma Günü” nedeniyle Pontus Rum Dernek ve Federasyonu’na birer mesaj göndermişlerdir. Öte yandan Selanik Belediye Başkanı Vasilis Papayogopoulos da gelecek yıl bir “Pontus Soykırımı” anıtı yapılacağını söylemiştir.

25 Mayıs’ta Montreal’de yapılan yürüyüşten başka aynı yılın Aralık ayında “Avrupa Pontus Cemiyetleri Federasyonu” Başkanı Y. Amaradidis tarafından Yunan, Avusturya ve Alman hükümetlerinden, Türkiye’nin AB’ye girmesi için Pontus soykırımının kabulünün bir ön şart olarak ileri sürülmesi talep edilmiştir.⁶⁶

Türkiye’ye karşı Yunanistan’ın “Pontus soykırımı” iddiasıyla yaptığı düşmanlık gösterileri hakkında kendisine bir soru yöneltilmesi üzerine Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Namık Tan, üst düzey bazı Yunanlı yetkililerin de katıldığı Türkiye aleyhine yapılan bu etkinlik ve gösterilerin doğru olmayan iddialara dayandığını, bu tür asılsız iddiaların iki ülkenin arasındaki olumlu ilişkiler ortamıyla bağdaşmadığını, iki ülke halkı arasında

⁶⁴ Milliyet, 21 Mayıs 2005, s:18

⁶⁵ <http://www.ntvmsnbc.com/news/324716.asp>

⁶⁶ Eleftepos Tıpos, 19 Mayıs 2006, s:18

giderek gelişmekte olan dostluk duyguları ve işbirliğinin geliştirilmesi çabalarına da bir katkı sağlamayacağını söylemiştir.⁶⁷

Kamuyu tahrik eden bu tutum ve propagandaların diğer ilişkileri de engellediği görülmüştür; Atina’da düzenlenen bir yapı fuarına, davet edilmiş olmasına rağmen İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı’nın katılması iptal edilmiştir. İstanbul’un kardeş kenti Atina’nın eski Belediye Başkanı Dora Bakoyannis’in davetlisi olarak Atina’ya gitmesi beklenen Başkan Kadir Topbaş, gelecek yıl (2006) Pontus soykırımı anıtı açılacağı haberi üzerine ziyaretini iptal etmiştir⁶⁸; gezi programında Başkan Topbaş’ın Selanik’te Pontus soykırımı anıtı ile Küçük Ayasofya Kilisesi’nin açılışına da katılması öngörülmüştü!

(http://en.wikipedia.org/wiki/Image:Ptic_Greek_Genocide_Monument_Salonica.jpg)

“Pontus Helenleri Soykırımı Anıtı”
(Selanik-2006)

(Hürriyet, 1
Kasım 2005, s:20)
**İstanbul Büyükşehir Belediye
Başkanı’nın Atina gezisinin
iptali haberi**

7 Mayıs’tan başlayarak 19 Mayıs gününe kadar olan sürede de Yunanistan’ın çeşitli kentlerinde bir dizi “Pontus Helenizmi Soykırımı”nı anma etkinlikleri düzenlenmiştir. 7 Mayıs 2006 günü Selânik’te Ayasofya Meydanı’nda bronzdan yapılmış ağlayan bir kadın heykelinden oluşan bir “Pontus Soykırımı Anıtı”nın açılışı yapılmıştır.⁶⁹ Bu olay Türkiye’de bazı sivil toplum kuruluşları tarafından protesto edilmiş ve İstanbul’da Yunan Konsolosluğu’na siyah çelenk bırakılmıştır. 11 Mayıs günü de yapılan Bakanlık açıklamasında “sözde Pontus Helenizmi Soykırımı” anıtının Selanik Belediye Başkanı tarafından törenle açılması, ayrıca törene Hükümet yetkilileri ve Parlamento Yetkilileriyle mülkî ve askerî erkânın katılmasından duyulan üzüntü belirtilmiştir. Hiçbir tarihî ve bilimsel temeli olmayıp tarihsel gerçeklerin saptırılmasından ibaret olan iddialara ilişkin hassasiyetimizin Yunan makamlarına bildirildiği de ifade edilen açıklamada Yunanlı yetkililere ve akademisyenlere tarihî olayları objektif bir şekilde incelemeleri tavsiye

⁶⁷ http://www.mfa.gov.tr/sc_20---30-mayis-2005_-disisleri-bakanligi-sozcusu-namik-tan_in-kendisine-yoneltilen-bir-soruya-cevabi.tr.mfa

⁶⁸ Fatma Aksu, “Pontus Anıtlı” geziye iptal

⁶⁹ Hürriyet, 8 Mayıs 2006, s:24

edilmiştir. Bakanlık açıklaması, “Hiçbir dayanağı olmayan iddialara konu olan bu adımın Türkiye ile Yunanistan arasında geliştirmeye çalıştığımız işbirliği ve diyalog ruhuyla uyuşmadığı yönündeki görüşümüzü bu vesileyle bir kez daha yinelemek istiyoruz” sözleriyle sona erdirilmiştir.⁷⁰ Diğer taraftan Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül, konuyla ilgili olarak kendisine sorulan bir soruya da böyle bir anıt dikilmesinin Türkiye ile Yunanistan ilişkilerini gölgeleyeceğini söylemiştir.⁷¹ Öte yandan bir ay sonra İzmir ile Selânik kentleri arasında imzalanması plânlanan kardeş şehir protokolü de İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından iptal edilmiştir. Yunanistan’daki Pontus Dernekleri Federasyonu Başkanı Yorgo Parharidis ise İzmir ve Selânik’in kardeş şehir ilân edilmesine dair protokolün iptalinden duyduğu üzüntüyü belirtmekle beraber, yine de “Pontus Helenizmi Soykırımı”nı Türkiye’nin tanıyarak özür dilemesini istemiştir.⁷²

(Eleftepos Tipos, 19 Mayıs 2006, s:18)

Selânik’te, “Pontoslular Soykırımı Anıtı” önünde yapılan tören

(Milliyet , 20 Mayıs 2006, s:14)

Selanik’te yapılan Pontusçu gösteri ve “Pontus Soykırımı’nı tanıyın” içerikli bildirinin Türk Konsolosluğu’na yakın bir direğe asılışı

⁷⁰ http://www.mfa.gov.tr/no_72---11-mayis-2006_-sozde_pontus-helenizmi-soykirimi-aniti_-hk_-tr.mfa

⁷¹ <http://www.milliyet.com.tr/2006/05/12/son/sonsiy10.asp>

⁷² Milliyet, 13 Mayıs 2006, s:25, Milliyet, 17 Mayıs 2006, s:20

(Hürriyet, 8 Mayıs 2006 s:24)
**Selânik-Ayasofya Meydanı'nda açılan
“Pontus Helenizmi Soykırımı” anıtının
açılışı**

(<http://www.milliyet.com.tr/2006/05/17/dunya/adun.html>)
**Yunanistan'ın İstanbul Başkonsolosluğu
önünde toplanan bir grup, Selânik'teki
“Pontus Soykırım Anıtı”nı protesto ederek
Konsolosluğa siyah çelenk bıraktılar
(14 Mayıs 2006)**

Parharidis'in açıklamalarından anlaşıldığına göre, Türkiye-Avrupa Birliği müzakereleri için doküman olması ve Brüksel'de AB yetkililerine sunulması amacıyla bir “Pontus Rumları Soykırımı” dosyası hazırlanmıştır; bu girişimlerden olumlu sonuç alınmış olmalı ki Avrupa Parlamentosu Dışişleri Komisyonu'nda kabul edilen “2006 İlerleme Raporu” taslağında “Ermeni Soykırımı”nın tanınmasının katılım açısından ön şart olarak görüldüğü vurgulanırken, “Pontus Soykırımı” ve “Süryani Soykırımı” ifadeleri de metne dâhil edilmiştir. Bu ifadeler ve Türkiye'den yeni talepler içeren taslak kamuoyunda tepkilerle karşılanmıştır. Basında bir kısım kalemler bu talepleri saçmalık diye tanımlarken, Dış işleri Bakanlığı Sözcüsü Namık Tan, yaptığı yazılı açıklamada raporun bu haliyle Türkiye-AB ilişkilerine bir katkıda bulunmayacağını, sağduyu ve nesnellikten uzak bu ifadelerin bir anlam taşımadığını belirterek resmî tepkiyi ortaya koymuştur.⁷³

Pontus Cemiyetleri Federasyonu (PCF) Başkanı Yorgo Parharidis, Milliyet'e yaptığı açıklamada, hedeflerinin “Pontus soykırımı”nı uluslararası alanda tanınması olduğunu belirterek, “Pontus Helenizminin soykırımı tarihî bir olay. Türkiye için en iyisi bunu kabullenmesi. Atalarının yaptığı bir şey için özür dilemek kötü değildir” diye konuşmuştur.⁷⁴ “Bu talebimizi Yunan Hükûmeti nezdinde gündeme getiriyoruz. Talebimizi Brüksel'de de gündeme getireceğiz ve oraya dosya göndereceğiz” diyen Parharidis, sunacakları dosyada Pontus “soykırımını” kanıtlayan belgeler olduğunu, Türkiye ile AB arasındaki üyelik müzakerelerinin yapıldığı şu sıralarda, böyle bir girişimde bulunarak AB'yi uyarmaya çalışacaklarını söylemiştir. Diğer taraftan 2006 Ekim ayında yapılan MGK'da uygun bulunan Millî Güvenlik Siyaset Belgesi'nde (MGSB), Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı yürüttüğü “soykırım” iddialarının yer aldığı görülmüştür. Bu iddialarla

⁷³ Milliyet, 6 Eylül 2006 ,s:20; 8 Kasım 2006'da yayımlanan “İlerleme Raporu”nda ise Ermeni, Pontus, Süryani soykırımı gibi asılsız iddialara yer verilmemesi, taslaktaki ifadelerin resmî metinde yer almaması Türk kamuoyunda ve resmî çevrelerde olumlu karşılanmıştır. Fakat metindeki bazı paragraflar ve ifadeler sorunun (!) ertelendiği imajını vermektedir. Dışişler Bakanlığının resmî internet sitesindeki tercümeden⁷³ anlaşıldığına göre, Rapor'un bazı bölümlerindeki ifadelerle Türkiye, hep bu endişenin baskısı altında bırakılmaktadır: “Yargı ve Temel Haklar”la ilgili 23. Fasl'da, Türkiye'nin azınlık haklarına ilişkin tutumunda bir değişiklik olmadığı, bu hususta uluslararası ve AB standartları ile uyumlaştırma yönünde bir ilerleme kaydedilmediği iddia edilmiştir. Ayrıca bir taraftan dinî ve kültürel kimlikleri temsil eden derneklerin kurulmasının engellendiğinden, bir taraftan da “misyonerlik faaliyetlerine karşı hasmane tutum”dan şikâyet edilmektedir. Bu paragraflardaki ve satırlardaki azınlık, dinî ve kültürel kimlik, misyonerlik faaliyetleri gibi ifadeleri eğer doğru okursak, o zaman raporun, “İnsan Hakları ve Azınlıkların Korunması” bölümünü daha iyi anlamak mümkün olacaktır. Bu bölümün giriş paragrafında, “..Türkiye'deki azınlıklar, 1923 Lozan Antlaşması uyarınca, sadece gayri Müslim topluluklardan oluşmaktadır. Resmî makamlar tarafından uygulamada Lozan Antlaşması'yla bağlantılandırılan azınlıklar Yahudiler, Ermeniler ve Rumlardır. Bununla birlikte Türkiye'de, ilgili uluslararası ve Avrupa standartları çerçevesinde azınlık olarak tanımlanması mümkün olabilecek başka topluluklar da vardır” denilmektedir.

⁷⁴ <http://www.milliyet.com.tr/2006/05/17/dunya/adun.html>

ilgili olarak Yunan Parlamentosu'nda alınan kararların değiştirilmediği sürece, Türkiye parlamentosunca alınan bir kararın ortadan kalkmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.⁷⁵

(Milliyet, 16 Mayıs 2006, s:13)

(Milliyet 17 Mayıs, 2006)

Yunanistan siyasî üst düzey yöneticilerinin Pontos soykırımı etkinlikleri çerçevesinde verdikleri beyanatların basındaki yansımaları

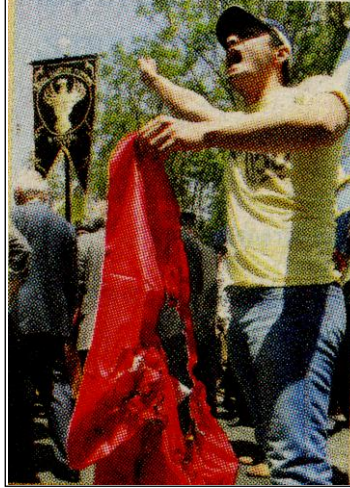
19 Mayıs 2006 günü ise Selânik'te, Yunan siyasîlerinin de katıldığı ve şehrin merkezinde bir süre önce dikilmiş olan “Pontus Soykırım Anıtı” önünde bir tören düzenlenmiştir; bu törende Bakanlar, Selânik vali ve belediye başkanları tarafından “soykırım” ve “katliam” içerikli, “soykırımın Türkiye ve uluslararası toplumca tanınmasını” isteyen konuşmalar yapılmıştır.⁷⁶ Törende konuşan Yunan Makedonya-Trakya Bakanı Yorgo Kalacis, “Pontus Helenizminin kökü kazındı, 353 bin kişi öldü, soykırım gerçeğini hiçbir propaganda silemez” derken, törene yazılı bir mesaj gönderen Yunan Kültür Bakanı Yorgo Vulgarakis de, “soykırımın uluslararası alanda tanınması”ndan söz etmiştir. Kültür Bakan Yardımcısı Yorgo Orfanos da törende yaptığı konuşmada, 19 Mayıs'ın Helenizm için kara bir gün olduğu, 353 bin Rum'un Türkler tarafından katledildiği iddiasında bulunmuştur. Törende Selânik Metropoliti Anthimos, Selânik Valisi Panayotis Psomiadis ve Belediye Başkanı Vasilis Papayeorgopoulos da aynı içerikte konuşmalar yapmışlardır. Selânik Üniversitesi'nde Pontus Dernekleri Fedarasyonu tarafından düzenlenen törene de Cumhurbaşkanı Papulyas, Başbakan Karamanlis, Dışişleri Bakanı Bakoyannis, ana muhalefet lideri Papandreu, Kıbrıs Rum lideri Papadopoulos ve Yunan Ortodoks Kilisesi'nin lideri Başpiskopos Hristodoulos mesajlar göndermişlerdir.

Yunan Cumhurbaşkanı Karolos Papulyas mesajında, “Pontusluların baba topraklarından kovulmalarından bu yana geçen 90 yıl içerisinde, Pontuslu Rumların göçmenlik fidaniyle aşılana ulusal ağaç yeni ürünler verdi. Bu süreç içerisinde anavatan topraklarında yaşayan Pontuslular tüm

⁷⁵ Milliyet, 26 Ekim 2005, s:18

⁷⁶ Milliyet, 20 Mayıs 2006 , s:14

*olumsuzluklara rağmen yaralarını sardılar ve köklerini koruyup, kaybedilmiş vatanların hatırasını yaşatarak, ulusun yeniden doğuşuna katkıda bulundular*⁷⁷ cümlelerine yer vermiş, Başbakan Kostas Karamanlis ise, mesajında, “*Bölgemizin gelecekte savaşın, göçün ve tenkilin dehşetini bir daha yaşamaması için, bölge halkları arasında samimiyet ve karşılıklı saygı, gerekli önkoşullardır. Pontus Helenizminin fedakârlığına olan saygımızı fiilen kanıtliyoruz*” demiştir.⁷⁸ Ana muhalefet partisi PASOK lideri Yorgo Papandreu da, “*Pontos soykırımını uluslararası toplumun tanımak zorunda olduğunu*” ileri sürmüştür.

(Milliyet, 22 Mayıs 2006, s:1 ve 3)

Yunanistan’ın başkenti Atina’da “Pontus Soykırımı’nı Anma Günü” gösterilerinde Türk Büyükelçiliği önünde Türk bayrağının yakılışı

sarf ediyor” demiştir.⁷⁹ Kıbrıs Rum lideri Tasos Papadopoulos ise mesajında, “*Pontus Helenizmini kökünden kazıyan, insanlık dışı haksızlık olan Türk yayılmacılığının son safhası Kıbrıs trajedisidir*” şeklinde doğru olmayan bir iddiada bulunmuştu.

Başkent Atina’da ise Parlamento önündeki “*Meçhul Asker*” anıtına çelenk konulmasından sonra bir grup gösterici Türkiye aleyhtarı sloganlar atarak ve “*soykırım tanınsın*” yazılı pankartlar taşıyarak Türk Büyükelçiliği önüne kadar yürümüşler ve Türk bayrağını yakmışlardır. Atina’nın Metropolit Kilisesi’nde yapılan ayinde hazır bulunan Yunan Meclis Başkan Yardımcısı Hristos Tragakis, İçişleri Bakan Yardımcısı Apostolos Andreoulakos ve Atina milletvekilleri yaptıkları açıklamalarda Türkiye’nin Pontus soykırımını tanınmasını ve özür dilemesini istemişlerdir. Bir taraftan da, Atina Haber Ajansı’nın (ANA) bildirdiğine göre, iktidardaki Yeni Demokrasi Partisi ve ana muhalefet partisi PASOK mensubu milletvekillere oluşan 11 kişilik bir milletvekili grubu, 19 Mayıs günü Pontus soykırımının yıldönümü için Parlamento’da anma töreni düzenlenmesini talep etmişlerdir.⁸⁰

⁷⁷ <http://www.ntvmsnbc.com/news/373179.asp>

⁷⁸ a.g.y

⁷⁹ Milliyet , 16 Mayıs 2006 , s:13

⁸⁰ Ethnos, 19 Mayıs 2006, s:19

Türkiye ise bu olaylara, Türkiye'nin Atina Büyükelçiliği'nin Yunanistan Dışişleri Bakanlığına ve Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın da Ankara'daki Yunanistan Büyükelçiliği'ne ilettiği notalarla tepkisini göstermiştir; notalarda, Yunanistan yasalarına göre yabancı bir ülkenin ulusal sembolü olan bayraklarının yakılmasının suç sayıldığı hatırlatılarak, bayrak yakanların yargı önüne çıkarılması istenmiştir. Ayrıca notalarda, “Sözde Pontus soykırımı gibi hiçbir dayanağı olmayan iddiaların, geliştirmeye çalıştığımız işbirliği ve diyalog ruhuyla uyumadığı yönündeki görüşümüzü bir kez daha yinelemek istiyoruz” denilmiştir.⁸¹

Türk ve Türkiye düşmanlığı üzerine kurulu bu etkinliklerin bir diğeri de, aynı hafta içinde Selânik-Kordelyu Belediyesi tarafından, Elefteriyu Kordelyu Meydanı'ndaki Aya Yorgi Kilisesi'nin karşısına bir “Pontus Soykırım Anıtı” dikilmesi olmuştur: Kucağında bir çocuk taşıyan, bronzdan yapılmış kadın heykelinden oluşan bu anıtın da açılışına Belediye Başkanı, Selânik Valisi yanısıra Pontus dernekleri temsilcileri ve Spordan Sorumlu Bakan Yardımcısı Yorgos Orfanos ile muhalefet milletvekilleri de katılmışlardır. Bu anıt 7 Mayıs 2006'da açılan anıttan sonra ikincisi olmaktadır.⁸²

(<http://besik.blogcu.com/1847418/>)

**Selânik- Kordelyu Belediyesi tarafından dikilen
“Pontus Soykırım
Anıtı”
(29 Mayıs 2006)**

(Milliyet, 29 Mayıs
2006, s:21)

**Kordelyu
Belediyesi'nin
ikinci anıtı
diktığının haberi**

Pontosçu çevrelerce 19 Mayıs 2006 günü Brüksel'de de gösteriler yapılmıştır; bu gösterilerde de Türklük ve Türkiye aleyhinde sloganlar atılmış, konuşmalar yapılmış ve Türkiye'nin Pontus soykırımından ötürü özür dilemesi istenmiş, hâlen Pontus'ta yok etme politikalarının sürdüğü iddia edilmiştir.⁸³ Eleftepos Tipos gazetesinde ise Ermeni soykırımı iddialarının kat ettiği yol ile Pontus soykırımı iddialarının aldığı mesafe karşılaştırmalı olarak verilerek, Ermeniler kadar başarılı olmak gerektiğine ve Selânik'te “Pontoslular Soykırımı Anıtı”nın açılış haberlerine yer verilmiştir.

7-9 Temmuz 2006 tarihleri arasında ise Atina'da, Yunan Cumhurbaşkanı'nın himayelerinde olarak “Pontos Helenizminin 6. Uluslararası Konferansı” toplanmıştır. Konferansta bir konuşma yapan Yunanistan Başbakanı Kostas Karamanlis, 1916-1922 yılları arasını soykırım dönemi olarak tanımlamış, Yunanistan'da 600, dünyada ise 150

⁸¹ http://www.internethaber.com/news_print.php?id=21668

⁸² Milliyet, 29 Mayıs 2006, s:21

⁸³ Ethnos, 19 Mayıs 2006, s:19

Pontus derneği bulunduğunu kaydeden Karamanlis, “Yunan devleti ve her Yunanlı, Pontuslu kardeşlerimizi tanımak ve desteklemekle yükümlüdür” demiştir.⁸⁴

Yunanistan, Kıbrıs, ABD, Avustralya, eski Sovyet cumhuriyetlerinden ve çeşitli ülkelerden katılımcıların iştirakiyle toplanan bu konferansın amacının, uluslararası bir organizasyon oluşturarak sorunları tek elden dile getirmek ve çözmek diye açıklanmıştır.⁸⁵ Konferansın seçilen yeni başkanı Dimitris Tombulidis, Ethnos gazetesine yaptığı açıklamada 83 yıldan bu yana göreneklerini canlı tuttıklarını, bu konferansla bütün Pontuslulara birlik ve ortak bir hareket plâformu kazandırdıklarını, konferansın gündemindeki konulardan birinin de Karadeniz’deki Helenizm’in sorunlarına çözüm bulmak olduğunu söylemiştir.⁸⁶ Pontus meselesine kadınları ve gençleri de kazanmaya çalıştıklarını da ifade eden Tombulidis, 622 katılımcıdan 122’sinin 18-22 yaş arası gençler olduğunu belirtmiştir.

19 Mayıs 2007 tarihinde de bu günü içine alan haftada, yine Atina ve Selânik’te, Yunan hükûmet yetkililerinin ve siyasî parti yetkililerinin katıldığı “Pontus Soykırımını Anma Günü” etkinlikleri düzenlenmiştir. Türkiye bu durumu bir açıklama ile kınarken, Türk ve Yunan halkları arasında oluşturulmaya çalışılan dostluk ve güven ortamının zedeleneceği uyarısında bulunmuş ve Yunanistan’ı, düşmanca girişimlerin durdurulması için gerekli önlemleri almaya çağırmıştır.⁸⁷ Dışişleri Bakanlığı’nca yapılan açıklamada, “Pontus Soykırımını Anma Günü” çerçevesinde yapılan etkinliklerin tarih bilincinden yoksun çevrelerin, Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Ulu Önder Atatürk’ü hedef alan düşmanca kampanyalar yürütmeleri kuvvetle kınanmıştır. Tarihî ve bilimsel temelden yoksun olarak nitelenen bu iddialar, tarihsel gerçeklerin saptırılması olarak nitelenmiş ve “Bu vesileyle, kurtuluş savaşımız sırasında Yunanistan’ın Anadolu’da tevessül ettiği vahşet ve mezalimi hatırlatmak isteriz” denilmiştir. Lozan Antlaşması’nın 59’uncu maddesindeki, “Yunan ordusu veya yönetiminin savaş hukuku kuralları hilâfına Anadolu’da sebep oldukları yıkımın Yunanistan tarafından tazmin edilmesi”ni öngören hükmün unutulmaması gerektiğinin de altı çizilmiştir.⁸⁸

Yunanistan da Türkiye’nin soykırım iddialarını kınayan açıklamasına ertesi gün, yazılı bir açıklamayla tepki göstermiştir; Yunanistan Dışişleri Bakanlığı’nın yazılı açıklamasında, Atina’nın tarihe saygı gösterdiği ve ileriye doğru baktığı belirtilmekle beraber, “Tarih zaman aşımına uğramaz, tekrar yazılmaz, ne içteki siyasî rekabet, ne de kişisel çıkarın kurbanı olabilir” denmiştir.⁸⁹ Bu arada Katimerini gazetesinde (Yunanistan) Mayıs 2007’de yayımlanan ve Yunan kamuoyunda yapılan bir araştırma sonucunda Yunan halkının önemli bir bölümünün İstanbul’u, Ege ve Akdeniz kıyılarını Kuzey Kıbrıs’ı ve Karadeniz bölgesini (Pontus) “bağımsızlığa kavuşmamış”/ esaret altında vatan parçası saydıklarını göstermiştir.⁹⁰

23 Eylül 2007’de ise işgalci Yunan ordularının Anadolu’dan çıkarılması ve büyük Türk zaferinin kazanılmasının yıldönümü de Yunanistan’da “Küçük Asya Soykırımı”

⁸⁴ <http://www.ntvmsnbc.com/news/379182.asp>

⁸⁵ Ethnos, 7 Temmuz 2006, s:7

⁸⁶ a.g.y

⁸⁷ <http://www.ntvmsnbc.com/news/408878.asp>

⁸⁸ http://www.mfa.gov.tr/no_80--23-mayis-2007_-selanik-ve-atina_da-duzenlenen-sozde-_pontus-soykirimi-anma-gunu_-etkinlikleri-hk_-tr.mfa

⁸⁹ <http://www.ntvmsnbc.com/news/408968.asp>

⁹⁰ Taki Berberakis, Komşunun İstanbul saplantısı, Milliyet, 28 Mayıs 2007,s:14

olarak anılmış ve çeşitli törenler düzenlenmiştir; bilindiği gibi, Yunanistan Parlamentosu 1998 yılında,14 Eylül gününü,” *Küçük Asya Helenizm Soykırımını Ulusal Anma Günü*” ilân etmişti.

Selânik'teki Ayasofya Meydanı'nda yapılan törenlerde AB sürecinde iyi komşuluk ilişkileri oluşturmak ve geliştirmek programı çerçevesinde tarih kitaplarının yeniden yazılması veya gözden geçirilmesi çalışmaları şiddetle eleştirilmiştir. Konuşmacılardan Hükûmeti temsil eden, Spordan Sorumlu Bakan Yardımcısı Yannis Yannidis Yunan tarihinin eksik ve yanlış yansıttığı gerekçesiyle ilk öğretim 6. sınıf tarih kitaplarının içeriğinin değiştirilmesini istemiştir.⁹¹ Selânik Valisi Panagiotis Psomiadis de aynı konuya değinerek, iyi komşuluk ilişkileri ve Türk-Yunan yakınlaşması uğruna tarihin değiştirilemeyeceğini söylemiştir; söz konusu ders kitabı için, “*Yunan bağımsızlık mücadelesinin tüm kahramanlarına yer vermediği, Yunanların Türklere karşı kazandığı “zaferleri” gerektiği gibi aktarmadığı, “Küçük Asya felâketini gerçek boyutlarıyla yansıtmadığı ve “Kıbrıs'ın işgalini” vurgulamadığı eleştirileri getirilmiştir. 1 yıl okutulduktan sonra kaldırılan tarih kitabında Atatürk'ün, “Türklerin Kurtuluş Savaşı'nın lideri” olarak tanımlaması da büyük tepki görmüştü*”⁹²

Yunanistan'da 16 Eylül 2007 seçimlerinden sonra Başbakan Karamanlis liderliğindeki hükümetin yeni Eğitim Bakanı ve Din İşleri Bakanı Evripidis Stilyanidis'in ilk icraatı da, Türkleri kötüleyen bir bakış açısıyla yazılmadığı için çeşitli çevrelerce eleştirilen ilköğretim 6. Sınıf tarih kitabını geri çekmek olmuştur. Bakan Stilyanidis 25 Eylül günü düzenlediği basın toplantısında, Pedagoji Enstitüsü'nün kitabın içeriğinin uygunluğu konusunda çekinceleri olduğunu belirterek, kitabın müfredattan kaldırıldığını söylemiştir.⁹³

(Milliyet, 21 Mayıs 2007, s:14)
19 Mayıs 2007'de Selanik'te yapılan gösteriler

(Milliyet, 20 Mayıs 2007, s:24)
Pontuşçu etkinliklerle ilgili bir haber

(Milliyet, 24 Eylül 2007, s:14)
Yunanların, “Küçük Asya Helenizm Soykırımını Ulusal Anma Günü” etkinlikleriyle ilgili haber

⁹¹ <http://www.hurriyet.com.tr/yunanistanda-soykirimi-anma-toreni-yapildi-7344305>; Milliyet, 24 Eylül 2007, s:14

⁹² Milliyet, 26 Eylül 2007, s:19

⁹³ Taki Berberakis/ Atina, Yunanistan eski tarih kitabına döndü, Milliyet, 26 Eylül 2007,s:19

2008 yılında yine aynı gösteriler devam etmiştir: 19 Mayıs gününü de içine alan haftada yapılan anma gösterilerine ve yürüyüşlere Yunanistan devletinin Makedonya-Trakya Bakanı M. Çımas katılmış ve konuşmasında, “*insanlık tarihindeki bu kara sayfanın tüm uluslarca kabul edilmesini*” dilediğini ifade etmiştir.⁹⁴ Spor Bakanı Vekili Y. Yuanidis, Selânik Valisi Psomiadis ve bazı milletvekilleri de yaptıkları konuşmalarda 19 Mayıs’ın bir anma günü olduğu, Türkiye’nin soykırımı tanınması gerektiği yolunda konuşmalar yapmışlardır. “*Ulusal Pontus Dernekleri Birliği*” (POPS) Başkanı Apostolidis de yaptığı konuşmasında, “*Unutmuyoruz, hatırlıyoruz ve 350 bin günahsız Pontuslunun soykırımının kabul edilmesi için uğraşıyoruz*” demiştir.

19 Mayıs 2008 tarihli Apoyevmatini gazetesinde ise “*Yunanistan Pontos Birliği Gençlik Kolu Başkanı*” Haralambos Kotidis tarafından yazılan bir haber-yorumda ise, “*Yunanistan Meclisi 1994’de, “19 Mayıs”ı “Pontos Soykırımını Anma Günü” ilân ederek, 353 bin Pontoslu’nun Kemalist ve Jön Türk hareketi ile 1916-1923 yılları arasında yok edilmesini tanımış oldu. Buna paralel olarak konuyu uluslararası plâtfoma taşıyarak Türkiye’nin, soykırımı resmen tanımak zorunda kalması için girişimlerde bulunmaya da karar verdi*” denilmektedir.⁹⁵ Ayrıca yazıda Yunanistan içindeki ve dışındaki Pontusçu derneklerin ve federasyonların faaliyetleri sonunda, “*bu gerçeğin, Avustralya ve Amerika’daki bazı eyalet ve belediyelerce*”⁹⁶ kabul edildiği ifade edilerek, bu durumun Türkiye’yi tahrik ettiği ve Türkiye’deki azınlıklar üzerinde baskıların arttığı iddia edilmiştir. Yine aynı yazıda, 2006 AB raporuna atıfta bulunularak, bu raporda Ermeni, Süryani, Pontus soykırımı ifadelerinin (bu ifadeler taslakta olup, daha sonra resmî metinde çıkarılmış olsa da) kullanılmış olmasının, konunun uluslararası kabulü için önemli bir koz oluşturduğu ifade edilmiştir.

Yunanistan’da “*soykırım*” iddiasıyla Türkiye aleyhinde etkinliklerin düzenlendiği haftada Yunanistan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Dimitrios Grapsas, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt’ın resmî konuğu olarak Ankara’da bulunuyordu; resmi davetli olarak Türkiye’ye gelen ve Genelkurmay Başkanlığı Karargâhı’nda resmî törenle karşılanan Grapsas, Venizelos ve Atatürk gibi çok büyük iki liderin Türkiye ile Yunanistan’ın ortak bir şansı olduğunu, savaştan sonra büyük emek vererek iki halkın barışı için gayret gösterdiklerini söylemiş ve “*Onun için görevimiz, bugün bu iki büyük liderin adımları üstünde bu yola devam etmek*” demiştir.⁹⁷ Böyle bir ortamda Selanik ve Atina kentlerinde Atatürk ve Türkiye’yi hedef alan Pontusçu etkinliklerin yapılması Türk Dışişleri Bakanlığı’nca tepkiyle karşılanmış ve 26 Mayıs 2008 tarihli bir açıklama yayımlanmıştır. Açıklamada bu tür etkinliklerin, diyalog ve işbirliği sürecinin ruhuna aykırı olduğu belirtilmiş ve iddia sahipleri tarihî gerçeklerle yüzleşmeye davet edilmiştir.

⁹⁴ Selânik-Pontos Soykırımı Anma Gösterileri, Etnos, 19 Mayıs 2008, s:21

⁹⁵ “Pontosluların Soykırımı”, Apoyevmatini, 19 Mayıs 2008, s:19

⁹⁶ Sözde Pontos soykırımı Yunanistan’da, New-York’ta , Montreal’de ve New-Jersey’de resmen tanınmıştır. Ayrıca Pontus soykırımı iddialarını içeren, 42 sayfalık bir kitap ABD’nin Illinois eyaleti Şikago kentindeki okullarda ders olarak okutulmaya başlanmıştır.

(http://besik.blogcu.com/pontos-gercegi-4_1847418.html)

⁹⁷ <http://www.milliyet.com.tr/disisleri-nden-yunanistan-a--anma-gunu--tepkisi-siyaset-759520/>

(Ethnos, 19 Mayıs 2008, s:21)

Selânik-Ayasofya Meydanı'nda düzenlenen gösterilerle ilgili haber kupürü

(Apoyevmatini, 19 Mayıs 2008, s:19)

“Pontos Soykırımını Anma Günü” iddialarıyla yapılan etkinliklerden bir gösteri yürüyüşü

Artık mutak hale gelmiş olan protesto gösteri ve yürüyüşlerinin ikincisi, yılın Eylül ayında yapılmıştır. Türk İstiklâl Savaşı sırasında Batı Anadolu’yu işgal eden Yunan ordularının mağlûp edilerek denize dökülmesi ve İzmir’in kurtarılması Yunanlılar tarafından dünyaya, “*Helen soykırımı*” olarak tanıtılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle 14 Eylül 2008 günü Yunanistan’ın başkenti Atina’da, “*Küçük Asya Helenizm Soykırımını Ulusal Anma Günü*” için törenler düzenlenmiştir. Valilik ile “*Yunanistan Küçük Asyalılar Federasyonu*” tarafından ortaklaşa düzenlenen törenlerde Metropol Kilisesi’nde yapılan ayinden sonra Meçhul Asker Anıtı’na çelenk konulmuştur. Törenlere hükümeti temsilen Kalkınma Bakanı Tardımcısı Yorgos Vlahos ve Parlamento Başkan Vekili Anastasias Nerancis de katılmışlardır. Yorgos Vlahos, yaptığı açıklamada “*Yunan devletinin Küçük Asya’da kaybolan binlerce Yunan’a saygı duyarak, geleceğe iyimserlikle baktığını*” söylerken, A. Nerancis de, konuşmasında yıldönümünün “*ağıt değil, ibret ve ders günü*” olduğunu ileri sürmüştür.⁹⁸

2009 yılında da, “*19 Mayıs*” gününü içine alan haftada yine “*Pontus soykırımı*” iddiasıyla Türkiye ve Türklük aleyhine gösteriler yapılmıştır. Yunan parlamentosunda, 19 Mayıs’ta Pontuslu Rum “*soykırımı*” için anma töreni düzenlenmiş, Türkiye karşıtı sert konuşmalar yapılmıştır. Yunanistan İçişleri Bakanı Prokopis Pavlopulos, “*Barbarlığın insanlık ve günümüz medeniyetinde yeri yok. Bazıları taşıdıkları sorumluluklardan kurtulmak istiyorsa, gerçeği söyleyip özür dilemeli. Hiçbir soykırım tarihi silemez*” diyerek mütecaviz bir konuşma yaparken Yardımcısı da Volos’ta⁹⁹ “*Pontuslu Rum ana*” heykeli diyeceklerini açıklamıştır.¹⁰⁰ Türk Dışişleri Bakanlığı da 21 Mayıs 2009’da Yunanistan’ı kınayan bir açıklama yayımlamıştır: bu kınama açıklamasında Türkiye’yi ve Atatürk’ü hedef alan bu gösterilerin iki ülke ve halkları arasında oluşturulmaya çalışılan dostluk ve güven ortamını aşındırmakta olduğuna bir kez daha işaret edilmiştir.¹⁰¹

19 Mayıs 2009 tarihli “*Ethnos*” gazetesinde, “*Pontusluların Soykırımı. Bilinmeyen Yunan Holokostu*” başlığıyla yayımlanan bir haber-yorumda, soykırım kavramı açıklandıktan sonra Pontuslular’ın hem Hıristiyan hem de Rum oldukları için soykırıma

⁹⁸ Atina’da “*Küçük Asya Soykırımı*” anıldı., Milliyet, 15 Eylül 2008, s:12

⁹⁹ Volos, Yunanistan’ın eski yerleşim bölgelerinden biri olan antik Magnesia bölgesinde yer alan bir liman şehridir; Atina’ya 327 km, Selânik’e 207 km uzaklıkta olan Volos, bölgenin merkezi konumundadır.

¹⁰⁰ <http://www.radikal.com.tr/yorum/pontos-soykirimi-anilince-936904/>

¹⁰¹ <http://www.aa.com.tr/index.php?> (21 Mayıs 2009)

uğratıldıkları iddia edilmiş, 1922’de Yunanlılar’ın Küçük Asya’da (Anadolu’da) yenilmelerinin Helenizm’in coğrafi ve entelektüel alanını daralttığı ileri sürülmüştür. Bundan sonra haberin devamında verilen kronolojiyle tarihsel süreçte Trabzon’un Türkler tarafından alınmasıyla (1461) Hristiyan Rumların bölgeden kovulduğu, katledildiği ve zorla Müslümanlaştırıldığı, XVII. yüzyıl ortalarına kadar olan dönemde Türklerin Rumlara karşı tarafsız davrandığı, XVII. yüzyılın ortalarından 1768-1774 Osmanlı- Rus Savaşına kadar olan dönemde ise Hristiyan nüfusa karşı dinsel şiddetin olduğu ve Müslümanlaştırmanın sürdüğü, 1774 ve 1908 arası dönemde ise Osmanlı yönetiminin Hristiyanlar için reform programlarını uygulamakta isteksiz olduğu, II. Meşrutiyet’ten (1908) sonraki dönemde ise Türk Milliyetçiliğinin doğduğuna işaret edilerek, bu dönemde Türklerin, Balkan Savaşları’ndan ve Alman danışmanlarından Küçük Asya’nın (Anadolu) vatanları olabilmesi için Ermenilerden ve Rumlardan temizlenmesi gerektiğini öğrendikleri, I. Dünya Savaşı’nın bu politikaları gerçekleştirmeye imkân verdiği, Mustafa Kemal’in de Pontus’taki ve İyonya’daki Rumları yok ederek bu politikaları tamamladığı iddia edilmektedir. Geçen yıllarda olduğu gibi 2009 yılındaki yayınlarda da iddialara dayanak olacak bir kronoloji verilmekte ve adeta yeni bir tarih inşa edilmektedir; olaylar arasında sebep-sonuç ilişkileri göz ardı edilmekte, Hristiyan Rumların yaklaşık 500 yıldır Osmanlı Devleti teb’ası olduğu unutulmaktadır. Osmanlı Devleti açısından isyan ve toprak kaybı olan hadiseler, Yunanlılar açısından zafer ve kahramanlık olayları diye kutsanmaktadır. Tarihsel süreçte Yunan kazanırsa adı *zafer* olmakta, Türkler kazanırsa adı *soykırım* ve *vahşet* olmaktadır; propagandanın gücünden ve dinsel duygusallıktan uzaklaşarak doğru tarihsel bilgiye güvenilmelidir.

Yunanistan’da ekonomik kriz döneminde (2010-2015) Pontusçuluk iddialarını ve propagandaları geri plâna düşmüş gibi görünse de “*soykırım*” iddialarıyla Ermeni ve Rum lobilerinin, özellikle ABD kamuoyunda ortaklaşa hareket ettikleri görülmektedir. Her “24 Nisan” gününde ABD Başkanının bu tarihsel olaylar hakkında ne diyeceği, hangi sözcüğü kullanacağı biraz heyecan, biraz da öfke ile beklenir olmuştur: 2014 yılının Ağustos ayının sonlarında Rum Patriği Bartholomeos da, beraberinde Neapolis Metropolit Barnabas, Drama Metropolit Sygkellos ve Petros Manastırı’ndan Archimandrit’in refakatleriyle birlikte Doğu Karadeniz gezisi yaparak bölgedeki metruk kiliseler ile zaman içinde kamu alanı olmuş eski kilise mülkleriyle ilgili araştırma olduğu ileri sürülen bir gezi yapmıştır.¹⁰² Rum Patriği Bartholomeos Trabzon, Sürmene ve çevresindeki yıkık kilise kalıntılarını ve fethin nişanesi olarak camiye çevrilmiş kiliseleri ziyaret ettikten sonra karayoluyla Gümüşhane üzerinden Şebinkarahisar’a, Giresun’a, Bulancak’a ve Ordu’ya geçerek kimi yerde restore edilen eski kiliseleri, kimi yerde hâlen kamu hizmetinde olan eski kilise kalıntılarını ziyaret etmiş hatta kiminde ayin yapmıştır; bu ziyaret hakkında Yunan medyasında çıkan pek çok haberde Trabzon ve bölge “*Pontus*” diye adlandırılmıştır.

¹⁰² Bojidar Cipof, Rum Patriği Bartholomeos’un Doğu Karadeniz Gezisi, <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/teostrateji-arastirmalari-merkezi/2014/10/06/7788/rum-patrigi-bartholomeosun-dogu-karadeniz-gezisi>

**Fener Rum Patriği Bartholomeos
beraberindeki
Hristiyan din adamlarıyla , 1982 yılında
restore
edildikten sonra müze olarak ziyarete
açılan Aya Nikola Kilisesi'ni (Giresun)
ziyaretlerinde eserleri incelerken**

(<http://www.21yyte.org/tr/arastirma/teostrateji-arastirmalari-merkezi/2014/10/06/7788/rum-patrigi-bartholomeosun-dogu-karadeniz-gezisi>)

2015 yılında ABD Başkanı Barack Obama'nın 24 Nisan'da yapacağı açıklamada soykırım ifadesini kullanıp kullanmayacağı tartışılırken, Ermeni lobisi bir yandan da eyalet meclislerinde benzer tasarıların geçmesi için çaba sarf etmekteydi; bu bağlamda Massachusetts eyaletinde Ermeni soykırımı ile birlikte Rum-Pontus soykırımının da okullarda okutulmasını talep eden bir tasarı hazırlanmıştı.¹⁰³ ABD Başkanı ise "24 Nisan" mesajında "soykırım" sözcüğünü kullanmamış ama bu kez Avusturya parlamentosu, temsil edilen altı partinin ortak kararı ile 1915 olaylarını "soykırım" olarak tanıırken, Ermenilerin yanı sıra *Pontus Rumlarına* ve Süryanilere yapılanları da "soykırım" olarak nitelendirmiştir.¹⁰⁴ Almanya'da da Berliner Dom katedralinde Almanya'daki kiliseler tarafından ortaklaşa, "*Ermenilere, Süryanilere ve Pontus-Rumlarına uygulanan soykırımı anma töreni*" düzenlenmiştir. Törene katılarak bir konuşma yapan Almanya Cumhurbaşkanı Joachim Gauck, Pontus Rumlarının, Asurilerin ve Süryanilerin de benzer kaderi paylaştıklarını söylemiş ve savaşın bu cürümleri meşrulaştırdığını iddia etmiştir.¹⁰⁵ "*Pontus Rumları Soykırım günü*" anısına İsviçre'nin başkenti Bern'de de, "*Karadeniz Gerçeği*" başlığıyla düzenlenen toplantıda ise II. Abdülhamit döneminde başlayan, daha sonra İttihat ve Terakki hükümeti döneminden Cumhuriyet'in kuruluşuna dek sürdürülen "*etnik temizlik*" sürecinde Karadeniz bölgesi başta olmak üzere, Anadolu'nun farklı bölgelerinde yerleşik olarak yaşayan Rum halkının "*maruz bırakıldığı soykırımı*" ilişkin sunumlar yapılmıştır.¹⁰⁶ Bu toplantıda da konuşmacılar katliam, sürgün, soykırım iddiaları çerçevesinde Türk devletini ve Atatürk'ü suçlayıcı üsluplarını sürdürmüşlerdir.

¹⁰³ <http://www.milliyet.com.tr/soykirim-tasarisina-kongre-de/dunya/detay/2031237/default.htm>

¹⁰⁴ <http://www.milliyet.com.tr/obama-yine-soykirim-tanimini/dunya/detay/2048342/default.htm>

¹⁰⁵ <http://www.milliyet.com.tr/almanya-cumhurbaskani-soykirim-/dunya/detay/2048833/default.htm>

¹⁰⁶ <https://www.ermenihaber.am/tr/news/2015/05/20/Bern%E2%80%99de-Pontus-Soyk%C4%B1r%C4%B1m%C4%B1-an-%C4%B1s%C4%B1na-toplant%C4%B1/57971>

(<https://www.ermenihaber.am/tr/news/2015/05/20/Bern%E2%80%99de-Pontus-Soyk%C4%B1r%C4%B1m%C4%B1-an%C4%B1s%C4%B1na-toplant%C4%B1/57971>)

Bern’de yapılan “Karadeniz Gerçeği” toplantısından bir görünüş (19 Mayıs 2015)

27 Eylül 2017’de, mübadele ile genellikle Alanya yöresinden gelenlerin yoğun olduğu Nea-İonia (Yeni İyonya) ilçesinde ise Belediye Meclisi kararıyla bazı etkinlikler düzenlenmiştir. Etkinliğin tanımı “Osmanlı Devleti yetkilileri tarafından Küçük Asya Rumlarının Soykırımının Anılması” olarak belirtilirken, “Küçük Asya Felaketinin 95.yılı” anısına düzenlenen koşu için verilen güzergâh da “Küçük Asya Felaketi mültecilerinin mahallesinde” olarak tarif edilmiştir.¹⁰⁷ Başkent Atina’da ise 17 Eylül Pazar günü Metropolitan Kilisesi’nde “Küçük Asya Felaketi” devlet töreni olarak yapılmış ve “soykırım” iddiaları tekrarlanmıştır. Yunanistan Mülteci Dernekleri Federasyonu ve Attika Bölgesi Federasyonu tarafından düzenlenen ana etkinliğe ise 30’u aşkın Küçük Asya dernekleri, çeşitli sivil toplum kuruluşları ve Atina ve çevre beldelerin belediye başkanları ve Yunan Hükûmetini temsilen Millî Savunma Bakan Yardımcısı Dimitris Vitsas ve kalabalık bir halk kitlesi katılmıştır.¹⁰⁸

V- Sümela’da âyin kargaşası

21 Mayıs 2009 tarihli “*Eleftheros Tipos*” gazetesinde Yorgos Adam’ın haberine göre ise de eski Sovyet ülkelerinde yaşayan Pontuslu Rumları temsilen “Pontuslu Cemiyetlerin Millî Federasyonu” temsilcilerinden oluşan 25 kişilik bir heyet, Rostov’dan Trabzon’a gelerek Sümela Manastırı’nı ziyaret etmişlerdir; Heyet, “Pontus”ta öldürüldüğü iddia edilen 353 bin kişinin anısına Sümela Manastırı’nda mum dikmek istediklerinde buna müsaade edilmemiş, onlar da Manastır yakınlarında bir kayalıkta mum dikip karanfil bırakarak saygı duruşunda bulunmuşlardır. Heyet daha sonra Selanik’e geçmiş ve burada, “Yunanistan Pontus Cemiyetleri Federasyonu” tarafından düzenlenen törenlere katılmışlardır.

¹⁰⁷ Bojidar Cipof, Yunanistan’da “Küçük Asya Felaketi” Anma Törenleri, <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/teostrateji-arastirmalari-merkezi/2017/10/13/8724/yunanistanda-kucuk-asya-felaketi-anma-torenleri>

¹⁰⁸ A.g.y

(Eleftheros Tipos, 21 Mayıs 2009, s:11)

Fotoğraf alt yazısı ise şöyledir: “Rus Parlamentosu Milletvekili Yanis İvan Savidis, Pontus soykırımında ölen 353 000 kişinin anısına saygı duruşunda.”

(<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=12285632&tarikh=2009-08-16>)

Sümela Manastırı’nda âyin gerginliği

(Mum dikmeye çalışan Yanis İvan Saidis’in kravatındaki “Pontus kartalı” motife dikkat edilmelidir.)

15 Ağustos 2009’da yine Sümela Manastırı’nda bir ayin kargaşası yaşanmıştır:¹⁰⁹ Aralarında Rusya Parlamentosu milletvekillerinden yine İvan Savidis ile Selânik Valisi Panayotis Psomyadis ve iki din adamının da bulunduğu turist kafilesi Sümela Manastırı’na gelmiş ve Meryem Ana’nın ölüm yıldönümü olması nedeniyle manastırda mum yakıp ayin yapmak istemişlerdir. Ayin yapmaya çalışanlara mekânın bir müze olduğu, ayin yapmanın yasalara aykırı olduğu ifade edilerek müdahale edilmiştir. Bu sırada dua etmeye çalışan Rus Vekil Savidis ile engellemeye çalışan Trabzon Müze Müdürü Nilgün Yılmaz ve Selânik Valisi Psomyadis arasında kısa süreli bir arbede yaşanmıştır. Daha sonra Rusya’dan gelen gruptaki Rumlar aniden Yunan Millî Marşı’nı okumaya başlamışlardır.

İvan Savidis ise ertesi gün, 16 Ağustos’ta bir haber ajansına verdiği beyanatta Hristiyan inancına sahip insanlar olarak önümüzdeki yıllarda tekrar Trabzon’a geleceklerini ve Sümela Manastırı’nı ziyaret etmek istediklerini söylemiştir. Sümela Manastırı’nda yaşananlarla ilgili Brüksel’de bir basın toplantısı düzenleyeceğini belirten Savidis, TBMM’ye de bu konuyla ilgili bir yazı göndereceğini ve kendilerinin Moskova Camiî’nin yapılmasına önderlik ettiklerini, Trabzon’da da bir Ortodoks kilisesi inşa edeceğini ifade etmiştir.¹¹⁰

Cumhuriyet tarihinde ilk kez 15 Ağustos 2010 tarihinde Sümela Manastırı’nda (Maçka- Trabzon) ayin yapmak üzere Fener Rum Patrikhanesi’ne izin verilmişti; bu uygulama 2016 yılına kadar sürmüştü ve 2016 yılında, ziyaretçiler için hayatî tehlike yaratan yamaçlardan taş düşmeleri nedeniyle devam eden onarım faaliyetleri gerekçe gösterilerek “15 Ağustos” günü ayin için özel ziyaretlere izin verilmemiştir. Yunanistan Cumhurbaşkanı Prokopis Pavlopulos’un bu vesile ile, Sümela ayinlerine bir alternatif olarak Vermio Dağı’nda (Yunanistan) bulunan Panayia Sümela Manastırı’nda yapılan

¹⁰⁹ <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=12285632&tarikh=2009-08-16>

¹¹⁰ Gökmen Şahin- Ersin Küçük/Trabzon, Sümela Manastırı’ndaki ayinin yankıları sürüyor, <http://www.ih.com.tr/haber-sumela-manastirindaki-ayinin-yankilari-suruyor-84744/>

ayine katılmış ve orada yaptığı konuşmada Türkiye’yi suçlamıştır (15 Ağustos 2016); Cumhurbaşkanı Pavlopulos’un, “*Pontus soykırımı tanınana ve faillerinin ardılı olan Türkiye samimî bir özür dileyene kadar Yunan halkının mücadeleye devam edeceği*” yolunda sözler sarf etmesi üzerine iki ülke arasındaki mesele yeniden tırmanmaya başlamıştır.

Her 15 Ağustos’ta Pontus Rumlarının uğradığı “soykırım”dan dolayı, ruhları için Sümela’da dua edilmesi gerektiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Pavlopulos, “*Türkiye; Yunanlıların/ Rumların tarihsel hafızasını bükmesin*” diyerek tehditkâr bir konuşma yapmıştır.¹¹¹

Türk Dışişleri Bakanlığında ise 16 Ağustos 2016 tarihinde yapılan bir açıklama ile bu sözlerin ve tutumların iyi niyet ve devlet adamlığı sorumluluğundan uzak bir demagoji olduğu ifade edilerek tepki gösterilmiştir; açıklamada, “*Pavlopulos’un, Trabzon’daki Sümela Manastırı’nın zorunlu tadilat çalışmaları nedeniyle geçici olarak kapalı olmasını çarpıtan ifadeleri de gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Tarihi ve hukukî bakımdan hiçbir tutarlılığı olmayan Pontus iddialarını gündemde tutmaya çalışan ve bunu siyasete karıştırmada hiç bir sakınca görmeyen Yunan yetkili ve taraflara, kendi ülkelerinin kuruluşundan itibaren tüm azınlıklara asimilasyon ve insanlık dışı uygulamalarını hatırlatmak isteriz. Yunanistan’daki fanatik unsurların Türkiye’ye ve Türk halkına yönelik dini ve etnik temelli nefretini körükleyen söz konusu açıklamalar, dostluk ve komşuluk ilişkilerinin ruhuna aykırıdır ve iki ülke arasında işbirliğinin gelişmesine yardımcı olmamaktadır*” denilmiştir.¹¹²

VI- Pontusçuluk politikalarının uluslararası platformlara taşınması gayretleri

6 Ekim 1998 tarihinde Varşova’da, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilâtı (AGİT) çerçevesinde “*İnsancıl Konular*” başlıklı bir konferans gerçekleştirilmiştir; bu konferansta ve bu konferans sırasında Veraka Graf, Varoujan Attarian ve Mihailis Haralambidis tarafından, “*Halkların Hakları ve Kurtuluşları İçin Uluslararası Hareket Birliği*” adına hazırlanan bildiri de Pontusçuluk dile getirilmekteydi;¹¹³ bu bildiri de Kuzeydoğu Anadolu kıyılarında bir “*Pontus Halkı’nın*” yaşadığından, bu halkın 1916-1923 yılları arasında kovma ve soykırıma maruz kaldığından, 1943-1949 yılları arasında da Stalin döneminde sürüldükleri veya kaçıp sığındıkları Yunanistan’da ve eski SSCB şimdiki Rusya, Gürcistan, Ermenistan, Ukrayna ve Kazakistan’da yaşadıklarından, Pontus diasporasının büyük bir kısmının halen ABD, Almanya ve Avustralya’da bulduklarından bahsedilmektedir.

Bildirinin devamında yine doğruluğu şüpheli bilgi ve propagandalara yer verilmiştir; haksız bir şekilde, bölge halkının zorla Müslümanlaştırıldığı ve Türk devleti tarafından asimile edildiği iddia edildiği gibi, bu politikaların bastırma-sindirme hareketleriyle ve “*paraları devlet tarafından ödenen, propagandacı ve sahte profesörler tarafından..., sahte bilimsel girişimlerle*” takviye edildiği iddiaları, Ermeni meselesinde de görülen aynı propaganda stratejisinin izlendiği kanısını güçlendirmektedir. Bildiri, “*sorunun*

¹¹¹ <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/teostrateji-arastirmalari-merkezi/2016/08/29/8497/yunanistan-cumhurbaskani-prokopispavlopulos-turkiyeye-kin-kustu>

¹¹² <http://www.milliyet.com.tr/disisleri-nden-yunanistan-siyaset-2295874/>

¹¹³ <http://www.internetgazete.com/yaz.asp?id=6606>

uluslararası camia tarafından öğrenilmesi ve şu an ciddî biçimde baskı altında tutulan bu kültürün meydana çıkarılması için çare bulması gerektiğine inandığımız için bu bilgileri sunuyoruz.” ifadesiyle son bulmaktaydı.

Pontuşçuluk söyleminin ve propagandasının dile getirildiği diğer bir uluslararası platform da Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) platformu olmuştur: KEİ Dışişleri Bakanları 2006 yılı toplantısında Yunan temsilcileri aynı strateji ile hareket etmişler ve kuzeydoğu Anadolu kıyılarının ve Anadolu'nun önemli bir bölümünün Helen kültür havzası olduğu iddiasını bir şekilde gündeme getirerek uluslararası kamuoyuna duyurmayı başarmışlardır; sözü edilen toplantıda, KEİ üyeleri olan devletleri birbirine bağlayacak, “KEİ Çevre Yolu Projesi” kararlaştırıldığında, Yunan temsilcileri bu yola Yunan mitolojisinin hikâyelerinden olan “Argonautlar- Argonatlar” (Argo gemicileri) adını verme önerisini getirmişlerdir.¹¹⁴ “Yunanlıların Karadeniz’de tarihsel Pontus iddiaları”nın tescili gayreti olarak görülen önergeye itiraz eden Türk temsilciler ise yolun adının “KEİ Çevre Yolu” olmasını teklif etmişlerdir.

Uluslararası alanda yapılan Pontosçu lobi faaliyetlerinin bir sonucu da 2002 yılında görülmüştür: Türkler’in yaptıkları “sistemik zulüm” iddiaları (Ermeniler ve Süryanileri de zikrederek) ABD’deki bazı eyalet senatolarında kabul görmüştür: 8 Aralık 2002 tarihinde, “New Jersey” ve “South Carolina” eyalet senatoları Türkler’in, Küçük Asya ve Doğu Karadeniz bölgesinde Rumlara yapılan “sistemik zulüm”ün 80. yılını andığını bir bildiri ile açıklamıştır.¹¹⁵ Bu bildiri de kelimelerin anlam incelikleri kullanılmakla beraber, yine aynı tarihte, Robert D. Coble (Mayor of Columbia, SC) tarafından yayımlanan “Pontos Rum Soykırımı Anma Günü” (Pontian Greek Genocide Remembrance Day) bildirisinde doğrudan “Genocid/soykırım” kelimesi kullanılmıştır.¹¹⁶

31 Mayıs- 8 Haziran 2003 tarihleri arasında uluslararası bir motosiklet rallisi de bir taraftan Yunanlıların, dâhil oldukları her uluslararası platformu bir propaganda alanı olarak nasıl kullandıklarının, Türkiye’nin de bu hususlarda ne kadar duyarlı olduğunun bir kanıtıdır: Kuruluşunun 100. yılı nedeniyle dünya çapında etkinlikler düzenleyen Harley Davidson, sözü geçen tarihler arasında Turizm Bakanlığına başvurur. İzin talebi içeren yazıda Harley Davidson motorlarla Karadeniz, Doğu, Güneydoğu ve İç Anadolu’dan geçecek olan ralli güzergâhı da belirtilmiştir. Ancak güzergâh üzerindeki Karadeniz kıyı bölgesi dağları “Pontus Alpleri”, Ağrı Dağı da “Ararat Dağı” olarak tanımlanmış ve güzergâh üzerindeki bazı yerleşim yerlerinin eski Rum kenti, eski Ermeni kilisesi gibi ifadelerle ve antik adlarıyla tanımlanmış olması İçişleri Bakanlığı tarafından sakıncalı bulunmuştur. Sakıncalı kelimelerin Türkiye aleyhine propaganda malzemesi olarak kullanılabilmesi endişesinin dile getirildiği yazıda, Rum ve Ermenice isim ve ifadeler yerine Türkiye’de bilinen ve yaygın olarak kullanılan Türkçe isim ve ifadelerin

¹¹⁴ Milliyet, 3 Kasım 2006, s:19.(Argonatlar hakkında: Karadeniz Bölgesi’nin, Doğu Karadeniz bölümüne, Helenistik dönem kaynaklarında “Kolkhis” adı verilmektedir. M.Ö II. bin’in sonlarında bu bölgenin ve halkının ekonomik bakımdan gelişmiş (?) bir durumda olduğu ve Miken denizcilerinin bu zenginliğe ulaşmak için giriştikleri deniz yolculuğu Yunan mitolojisinde hikâye edilmiştir. Bu maceracı denizcilerin lideri İason, gemilerinin adı da, Argo(s)dur. Limni Adası’ndan yola çıkan bu denizciler Çanakkale Boğazı- Marmara Denizi-İstanbul Boğazı ve Karadeniz yoluyla bu bölgeye ulaşmışlar, hatta dönüşlerinde Afrika kıyılarına kadar da gitmişlerdir; Kolkhis ülkesindeki Altın Koç/Altın Post’u ele geçirmek istemişlerdir. Böyle bir seyahatin/maceranın fantezi olduğu yönünde görüşler bulunmakla beraber, bu tür inanışlar/söylenceler Yunanlı denizcilerin kolonizatör faaliyetlerini cesaretlendirmiştir. Nitekim Orta Çağ’larda da, Doğu’nun efsanevi zenginliği batılı maceracıları cezbetmekte idi.)

¹¹⁵ İbrahim Telliöglü, Yunanistan’ın “Pontus Soykırımı” iddiaları ve Türkiye, <http://www.karadenizim.net/word/Pontus-Soykırımı.doc>

¹¹⁶ http://www.angelfire.com/folk/pontian_net/News/proclomations.htm

kullanılmasının uygun olacağı bildirilmiştir.¹¹⁷ Turistik mahiyetli de olsa ideolojik ve siyasî propaganda amaçlarıyla kullanılabilir eylemlere karşı bu derece duyarlılık gösterilirken, bazen de bunun aksi davranışlar da görülmüştür; Devlet Su İşleri Vakfı bünyesinde çıkarılan “Su Dünyası” dergisinin 2003 Kasım sayısında Karadeniz bölgesi tanıtılırken Kaçkar Dağları için “*Pontus Alpleri*,” tabirinin kullanılması, malûm propagandaları hatırlatarak tepki çekmiştir.¹¹⁸ Nitekim bu husustaki basın haberlerinde olayların geçmişi baştan itibaren yeniden hatırlatılmıştır.

“*Victoria Parlamentosu*”nun (Avustralya) 4 Mayıs 2006 günkü oturumunda Pontus soykırımını iddiaları dile getirilmiş ve 19 Mayıs’ın 87. yılı münasebetiyle yapılan konuşmalarda Türkler tarafından 1916-1923 yılları arasında 353 bin Pontuslu Rum’un öldürüldüğü, bir milyon Pontuslu Rum’un da göçe tâbi tutulduğu, yine 1,5 milyon Ermeni’nin, 750 bin Süryani’nin öldürüldüğü iddia edilmiş, Türkiye’nin bunu kabul etmesi ve özür dilemesi istenmiştir.¹¹⁹ 20 Aralık 2008 tarihinde de Adelaide’de (Avustralya), “*Güney Avustralya Göç Müzesi*”nde Pontus soykırımından söz eden bir plâketin açılışı yapılmıştır; bu gelişmeyle ilgili olarak, Giresun Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Osman Metin Öztürk’ün tepkisi, bir basın açıklamasıyla kamuoyuna yansımıştır.¹²⁰

VII- Yunanistan’da tarih ders kitaplarının yeniden yazılmasına tepkiler

2017 yılında ise Yunanistan’da Aleksis Çipras’ın liderlik ettiği SYRIZA hükümeti tarih kitaplarını modernize etmek çalışmalarını başlatmıştır: Başbakan Çipras kabinesinde eğitim, Araştırma ve Din İşleri Bakanı İstanbullu bir Rum olan Fizik Profesörü Kostas Gavroğlu idi. İyi seviyede Türkçe bilen ve bir dönem İstanbul Teknik Üniversitesi’nde de ders veren Gavroğlu, uzun yıllardan beri tartışılan tarih kitaplarının modernize edilmesi için harekete geçmiş fakat seçtiği iki danışman Yunanistan’daki aşırı sağcı çevrelerde büyük tepki görmüştür (10 Mayıs 2017).

Rum asıllı Bakan, tarih müfredatının yeniden şekillenmesi ve kitapların yeniden yazımı için Tarih, Arkeoloji ve Sosyal Antropoloji Profesörü Polymeris Voglis’i ve Tarih öğretmenlerinin yeni müfredat ışığında yetiştirilmesi için de tarih eğitimi konusunda birçok kitabı bulunan Yunan profesör Haris Athanasiadis danışman seçilmişti. Profesör Athanasiadis, İzmir ve çevresinde Yunan ordusunun katliamlara imza attığını, şehrin yakıp yıkılmasının suçlusunun Yunan ordusu olduğunu, “*Pontus soykırımı*” diye bir şey olmadığını savunan bir bilim adamı. Yunan profesör aynı zamanda artık İstanbul’a Konstantinopolis denmesinin anlamsız olduğunu, kitaplardan da bu ifadenin çıkarılması gerektiğini savunuyor. Profesör Polymeris Voglis ise Yunanistan’ın, “*Makedonya*” ismini artık Makedonlara vermesi ve Yunan iç savaşının farklı yorumlanması gerektiğini söyleyen bir isim; her iki tarihçi de Yunan halkının aşırılıktan uzak bir Yunan kimliğine sahip olması gerektiğini ve Yunan çocuklarına verilecek tarih eğitiminin de buna göre şekillenmesi gerektiğini belirtiyorlar.¹²¹

Yunanistan Savunma Bakanı Panos Kammenos’un, Haziran ayında yeniden

¹¹⁷ Tolga Şardan, Harley programına “devlet çekincesi”, Milliyet, 1 Haziran 2003,s:4

¹¹⁸ Alptekin Cevherli, Bu kadarına pes doğrusu!, Yeniçağ, 28 Aralık 2003,s:11

¹¹⁹ http://www.angelfire.com/folk/pontian_net/News/mikakos_parlament_040506.pdf

¹²⁰ <http://www.giresun.edu.tr/duyuru/dyr/cvp.htm>

¹²¹ Uğur Koçbaş/ Vatan, Son dakika: Yunanistan’ı karıştıran Türkiye önerisi!, <http://www.milliyet.com.tr/yunanistan-karisti-vatan-hainleri-gundem-2447705/>

gündeme getirdiği “*Pontus Rum soykırımı*” iddialarını üzerine de Yunanistan’ın Ankara Büyükelçiliği Maslahatgüzarı Dışişleri Bakanlığı’na davet edilerek, iddiaların şiddetle protesto edilmiştir. Bu konuda TBMM’de bir soru önermesine verdiği cevapta Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, “*Asılsız Pontus soykırımı iddiaları, siyasî saiklerle ortaya atıldığı 1970’li yıllardan bu yana Yunanlı siyasetçiler tarafından güncel tutularak, ülkemize karşı çarpık bir tarih anlatımı benimsetilmeye çalışılmaktadır. Son dönemde ise ülkemize yönelik provokatif eylemleriyle bilinen koalisyon ortağı aşırı sağcı ANEL partisinin lideri ve Savunma Bakanı Kammenos, Türk tarihine ve kimliğine karşı, gerçeklikten kopuk, saplantılı söylemlerin başını çekmektedir. Kammenos’un milletimizi ve cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk’ü hedef alan açıklamaları başta olmak üzere üst düzey Yunan yetkililerin dile getirdiği mesnetsiz iddialar bakanlığımıza çağrılan Yunanistan Büyükelçiliği Maslahatgüzarı nezdinde şiddetle protesto edilmiştir*” demiştir.¹²² Fakat 13 Temmuz 2017 tarihinde Bakan Kammenos, Serifos adasında katıldığı bir askerî törende yaptığı konuşmada “*Pontus, Trakya, Ege, Kıbrıs Panagia’nın (Meryem Ana) koruduğu birleşik alandır*”¹²³ diyerek âdeta hayalindeki Yunanistan’ın sınırlarını çizmiştir.

VIII- Yannis Vasilis olayı

Yannis Vasilis Yaylalı olayında Yunanistan’daki Pontus dernekleri diğer kurumlarla birlikte eylemde bulunarak Türkiye iç politikasında bir baskı unsuru olmaya da çabalamışlardır; Türkiye

¹²² Meriç Tafolar, Pontus iddialarına şiddetli protesto, <http://www.milliyet.com.tr/pontus-iddialarina-siddetli-siyaset-2473287/>

¹²³ <http://www.birlikgazetesi.net/haberler/13029-kammenos-lk-kez-bu-kadar-ler-gtt-pontos-trakya-ege-kibris-brlek-alandir-ded.html>

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a hakaret, halkı kanunlara uymamaya teşvik etmek ve örgüt propagandası suçlamalarıyla Türkiye'de tutuklu bulunan Yannis Vasilis Yaylalı'ya destek açıklamaları yapmışlardır; Asıl adı İbrahim Yaylalı olan Yannis Vasilis Yaylalı “*Uludere Operasyonu*” olarak bilinen hava harekâtında, Şırnak ilinin Uludere

(<http://www.birlikgazetesi.net/haberler/1308>

3-pontus-
dernekler-atna-barosu-ve-part-bakani-
nkolopulostan-
yannis-vasils-yaylaliya-destek.html)

Yannis Vasilis Yaylalı ile dayanışma ve destek yürüyüşü

(27 Temmuz 2017- Atina)

grup sanatçı ve tarihçiler destek ve dayanışma yürüyüşü yaparak (27 Temmuz 2017), Yannis Vasilis Yaylalı'nın tutuklanmasını kınamışlar ve Yunanistan devletinin bu konuya müdahil olması gerektiğini iddia ederek bir toplumsal duyarlılık oluşturmaya çalışmışlardır.¹²⁵

Yunanistan Hristiyan demokrat Partisi Başkanı Nikos Nikolopoulos, Yunanistan Dışişleri Bakanı Nikos Kocias'a parlamentoda, “*Yunanistan, Türkiye’de tutuklu bulunan Helen (Rum) aktivist Yannis Vasilis Yaylalı için resmî olarak nasıl bir tepki verecek?*” diye sormuştur. Bakan Kocias ise verdiği cevapta Yannis Vasilis Yaylalı'nın Türkiye vatandaşı olduğunu imayla, bir ülkenin kendi vatandaşı hakkındaki bir kovuşturmaya müdahale edemeyeceklerini belirtmiş, ancak “*özellikle yakın zamanda Türkiye’de yaşananlarla ilişkili olarak*” endişelerini belirtmekten de geri durmamıştır.¹²⁶

¹²⁴ 28 Aralık 2011 tarihinde “Uludere Operasyonu” olarak bilinen harekâta 35 vatandaş hayatını kaybetmişti; hayatını kaybeden kişilerin PKK teröristleri mi veya sivil vatandaşlar mı olduğu uzun süre tartışılmıştı. Bu hususta TSK Genelkurmay Başkanlığı'nca, operasyonun müttefik devletlerle ortak bir istihbaratın sonucu olduğu açıklaması yapılmış, olayın ardından İnsan Hakları Derneği (İHD) ile İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği (MAZLUMDER) ortak bir heyet oluşturarak bölgede incelemelerde bulunmuş, olayı araştırmak üzere TBMM'de “Uludere Alt Komisyonu” kurulmuş, ayrıca Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) olayı Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taşımıştır. TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun konuyla ilgili hazırladığı raporda olayda kasıt olmadığı bildirilmiştir. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı olayla ilgili soruşturma hakkında Haziran 2013'te görevsizlik kararı vermiş ve dosyayı Genelkurmay Başkanlığı Askerî Savcılığı'na göndermiştir. Genelkurmay Başkanlığı Askerî Savcılığı 7 Ocak 2013 tarihli gerekçeli kararında, “gerek şüphelilerin gerekse olayda görev yapan diğer TSK personelinin, TBMM ve Bakanlar Kurulu kararları çerçevesinde kanunun emrini icra kapsamında kendilerine verilen görev gereklerini yerine getirdikleri, görev gereklerini yerine getirirken kaçınılmaz hataya düştükleri, dolayısıyla eylemleri hakkında kamu davası açılmasını gerektiren sebep bulunmadığının anlaşıldığı” denilerek takipsizlik kararı verilmiştir. Aslen Bafra'lı olan (Samsun) Yannis Vasilis Yaylalı'nın asıl adı İbrahim'dir; kendisinin bir takım olaylardan sonra Rum kökenli olduğunu öğrenmesiyle adını değiştirdiğini ve hangi olayların içinde olduğunu kendisiyle yapılan bir röportajda anlatmıştır (Mehmet Göçekli, Komando İbrahim neden “Yannis Vasilis” oldu?, <http://www.demokrathaber.org/roportajlar/komando-ibrahim-neden-yannis-vasilis-oldu-h35573.html>).

¹²⁵ <http://www.birlikgazetesi.net/haberler/13083-pontus-dernekler-atna-barosu-ve-part-bakani-nkolopulostan-yannis-vasils-yaylaliya-destek.html>

¹²⁶ A.g.y

IX- Diğer alanlar

a- Seyahat organizasyonları

Yunanistan tarafından sürdürülen Pontusçu propaganda ve faaliyetlerin bir türü de Yunanistan'daki seyahat organizatörleri tarafından, Doğu Karadeniz Bölgesi'ne düzenlenen gezilerin suiistimal edilmesi olduğu görülmüştür: Bu gezilerle adeta bir vatan özlemi yaratılmakta, bir kamuoyu vicdanı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu tür gezilerde, basın haberlerinden de anlaşıldığı üzere Yunanlı turistler tarafından bazen taşkın söz ve davranışlarda bulunmaktadır. “Pontus Özlemi” başlığıyla basına yansıyan böyle bir haberde Bulancak (Giresun) ilçesine Yunanistan'dan gelen 40-50 kişilik bir turist kafilesinden bazı kişilerin, buralara “*babalarının mezarlarını ziyarete geldiklerini, burasının bir Yunan toprağı*” olduğunu söyledikleri, grup içerisinde, Yunanistan- Selânik bölgesi milletvekili olduğunu söyleyen Kanzolakis isimli şahsın, yanındaki Yunanlılara, “*Atalarının toprağında bulunmaktan dolayı çok duygulandığını, buralarda yeniden Pontus sesinin duyulacağını*” söylediği belirtilmekte, sonra da Bulancaklılara dönerek, “*siz farkında değilsiniz, ama siz de bizdensiniz*” dediği nakledilmektedir.¹²⁷ Kamera ile çekim yapan Kanzolakis'in çevresindeki şahıslara, “*Fındık tarlasının yerinde geçmiş dönemde bir kilise bulunduğunu ve kilise papazının da dedesi olduğunu, kilisenin çevresinde “Papaz Çeşmesi” ve dedesine ait bir mezarın yer aldığını, bir ay içerisinde tekrar geleceğini, bu kutsal yerleri Türklere bırakmayacaklarını*” söylediği ileri sürülmüştür.

1988 yılından itibaren Yunanistan vatandaşlarına vize uygulamasının kaldırılmasıyla, özellikle Doğu Karadeniz bölgesine yönelik gezilerin, Pontus hayalini canlandırmaya yönelik bir politik kültür turları halini aldığı görülmektedir. Yerel kültürel özellikler dünyaya, “Pontus kültürü” olarak gösterilip bir propaganda malzemesi yapılmaktadır.

b- İş ve eğitim vaadi

Bölgeye yönelik Pontusçu faaliyetlerin bir şekli de üniversite çağına gelmiş gençleri iş ve eğitim vaadiyle Yunanistan'a götürmeye yönelik çalışmalardır. Bu gençlere yurt imkânları sağlanmakta ve aylık harçlıkları verilmekte ve onlar Hıristiyanlık ve Rumluk propagandasına maruz kalmaktadırlar. Ayrıca Yunanistan'ın, Yüksek Lisans Eğitimi yapacak öğrenciler için Ankara Büyükelçiliği kanalıyla Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne yazı göndermesi, bu üniversiteye çağrı yapması da ilginç bir olaydır.¹²⁸

5 Aralık 2001'de, Giresun Bölge Jandarma Komutanı Tuğgeneral Baki Onurlubaş tarafından, Giresun Gazeteciler Cemiyeti'nde bölgeye yönelik Pontusçu faaliyetlere dikkati çeken bir konuşma yapılmıştır. Rumluk ve misyonerlik faaliyetlerine dikkat çekerek, “*Trabzon'un Tonya ve Sürmene ilçesinde, 20-30 kadar fakir öğrenciyi, eğitimlerine yardımcı olacağız diyerek Yunanistan'a götürenlerin asıl amacını gayet iyi biliyoruz. Bu, Rumların yıllardır yöre üzerinde gizliden gizliye yürütmüş oldukları Pontusçuluk hayalinin hayata geçirilmesinin ince plânlarından biridir. Yunanistan'ın, Trabzon'a konsolosluk açmak istemesinin en önemli nedeni, yöre üzerindeki Pontusçuluk hareketlerine yardımcı olmaktır. Yunanistan Başkonsolosu'nun sık sık yapmış olduğu*

¹²⁷ Yalçın Boyer, Pontus Özlemi, Hürriyet, 4 Ekim 2001, s:13

¹²⁸ Star, 6 Nisan 2002, s:14

Doğu Karadeniz gezisinin temelinde de bu Pontusçuluk düşüncesi yatmaktadır”¹²⁹ diyerek yöre halkını uyaran Tümgeneral Onurlubaş, “Yunanistan’dan yörenin muhtelif yerlerine, turizm adı altında yapılan tur organizasyonları, bu konudaki bazı misyoner çalışmalara yardımcı olmak için düzenlenmiştir. Pontusçuluk faaliyetleri konusunda yöre insanımız daha dikkatli ve uyanık olmalıdır” demiştir.

“Türk istihbarat birimlerine ulaşan bir rapora göre ” diyerek basında çıkan haberlerden anlaşıldığına göre, Yunanistan hükümetinin Karadeniz bölgesindeki Pontusçu faaliyetlerini sürdürmek amacıyla 2003 yılı için bir milyon dolarlık ödenek ayırdığı anlaşılmaktadır;¹³⁰ yani Yunanistan bir taraftan Rusya, Abhazya, Gürcistan, Azerbaycan’dan gelen Rumları Batı Trakya’ya yerleştirerek buranın nüfus yapısını Türk azınlığının aleyhine bozarken, Türkiye’ye maksatlı gezileri teşvik ve finanse ederek yönlendirmektedir. Sözü edilen raporda, bölgeden üniversite özlemi ve iş beklentisi içinde olan gençlerin de kandırılarak Yunanistan’a götürüldüğüne yer verilmektedir.

Trabzon Emniyeti’nden edinilen bilgilere göre, *“Trabzon başta olmak üzere ülkemizin Doğu Karadeniz bölgesinde gerekli alt yapıyı oluşturmaya, özellikle dinî yönü ve maddî durumu zayıf vatandaşlarımızın, bu zaaflarından yararlanarak Pontus faaliyetlerinin içerisine” çekilmeye çalışıl-*

dığı anlaşılmaktadır.¹³¹ Yunanistan’ın bu faaliyetleri, Trabzon ve Sürmene yörelerinden kandırılarak götürülen gençlerden Fethi Gültepe’nin, Atatürk Havalimanı’ndan Türkiye’ye giriş

(Vatan, 17 Ekim 2002,s:5)

Fethi Gültepe haberi

yaparken Terörle Mücadele Ekipleri tarafından yakalanmasıyla bir kere daha göz önüne serilmiştir: Fethi Gültepe ifadesinde, kendisi gibi bazı gençlerin Yunanistan’da Türk vatandaşı ve Yunanlar tarafından eğitildiğini, kendisinin Atina-Pandia Üniversitesi Siyaset Bilimleri Bölümü’nde okuduğunu, 500 dolar maaş aldığını, kendilerinin Türkler tarafından asimile edilmiş Rumlar olduklarına inandırılmaya çalışıldığını söylemiştir.¹³²

2011 yılında basında yer bir haberde Trabzon ve Sürmene yörelerinden Yunanistan’a götürülen bu gençlerle ilgili biraz daha ayrıntılı bilgiler edinilmiştir: Turquie Diplomatique Gazetesi kaynak gösterilerek verilen haberde, eski Yunan istihbaratçısı Savvas Kalenderidis, Yunan Gizli Servisi’nin (EİP) 1997-1998 yıllarında Trabzon’un çeşitli köylerinden 20 genci Atina’ya götürdüğünü ve Yunan üniversitelerinde okuttuğunu söylemektedir.¹³³ Ekim 2002’de tutuklanan Fethi Gültepe de aynı yönde ifade vermiş ve

¹²⁹ Hüseyin Mümtaz, a.g.y, KURULTAY, 9 Aralık 2001, s:7

¹³⁰ Türkiye, 14 Ekim 2002, s:16

¹³¹ <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/haberdetay.php?hit=5370>

¹³² Vatan, 17 Ekim 2002, s:5

¹³³ <http://www.haber7.com/guncel/haber/692117-yunan-gizli-servisinin-okuttugu-20-turk;>

polisteki sorgusunda, Trabzon'un Tonya ilçesinde yaşarken, 1998 yılında Teodoros Spardopulos tarafından Yunanistan'a götürüldüğünü itiraf etmişti.¹³⁴

Savvas Kalenderidis'in, Yunanistan'da yayımlanan 7 Ocak 2011 tarihli "Demokrasi" gazetesinde yayımlanan makalesinde Tonya'nın uzak bir köyünde antik Yunanca kelimelerinin kullanıldığı bir dilin konuşulduğu hususundaki iddialara/ araştırmalara dayanarak Yunanistan'da bir ilgi doğduğunu ve Yunan makamlarının konuyla ilgilendikleri, "o dönemde temaslar ve talepler üzerine Yunan makamları tarafından Pontus'un Yunancanın konuşulduğu bölge ve köylerinin ilk kayıtlarının" yapıldığı yazmıştır.

1997 yılında dönemin Dışişleri Bakanı Theodoros Pangalos'un konuyla ilgilendiği belirtilen makalede, Yunan üniversitelerinde okumak isteyen Trabzon köylerinden gençlerin taleplerini destekleme kararı alındığı belirtilmiştir; ana hedef, bu çocukların Yunan dilini öğrenmeleri, Yunan üniversitelerinde okumaları ardından da kökenlerini ve kültürlerini araştırmalarıydı.¹³⁵ İşte bu karar çerçevesinde 1997 ve 1998 yıllarında Trabzon'un Yunancanın konuşulan çeşitli köylerinden yaklaşık 20 genç modern Yunanistan'a götürülmüş Yunan üniversitelerinde okutulmuştu.

Thodoros Pangalos'un Dışişleri Bakanlığı'ndan 1999 yılında istifa etmek zorunda kalmasıyla yerine gelen Yorgos Papandreu'nun dışişleri bakanlığı döneminde bu programdan vazgeçilmişti. Bu öğrenciler Yunanistan tarafından terk edilmişler, doğal olarak ta Türk kamuoyu tarafından da şüphe ile karşılanmışlardı; bu 20 öğrenci kimlerdi?

2005 yılında ise Yunanistan'ın "Türkiye'deki Pontusluları kışkırtma plâni" haberi görülmüştür: Planı ortaya çıkaran *Ta Nea* (Yunanistan) gazetesi, Yunan Gizli Haber Alma Örgütü'nün (EİP), Kardak krizi sonrası, 1997-1998'de, "Türkiye'deki 300 bin Pontusluyu uykudan uyandırma" planı uyguladığını ve bu çerçevede, bölgedeki 50 Türk'e Yunan üniversitelerince burs verildiğini" yazmıştır.¹³⁶

Ta Nea gazetesinin manşetten verilen haberinde Atina'da yaşayan Trabzonlu Gültepe ile söyleşi de yayımlanmıştır: Tutuklu kaldıktan sonra askerlik şartıyla serbest kalan Gültepe'nin Yunanistan'a kaçtığıının bildirildiği söyleşide, adının artık "Fethi" olmadığını "Fedon" olduğunu, söyleyen Fethi Gültepe, Türkiye'de kendisine yöneltilen bağımsız Pontus devleti oluşturma amaçlı faaliyetlerde bulunduğu suçlamasının bir provokasyon olduğunu iddia etmiştir.¹³⁷ Bu tür olaylar ve propagandalar TBMM gündemine de taşınmış, bir milletvekili tarafından, Yunanistan'ın "Trabzon doğumlu Türk vatandaşlarına vize kolaylığı sağladığı" iddialarına ilişkin soru önergesi verilmiştir; soru önergesinde Dışişleri Bakanı'nın cevaplama istemiyle, "Yunanistan Büyükelçiliği yetkililerinin Trabzon doğumlulara, kolaylıkla Şengen vizesi verdiği iddiaları, Sümela'da Yunanistan'dan gelen gruplara ayın yaptırılıp yaptırılmadığı, Rumca bilen Trabzonlulara Yunanistan'da eğitim verilip verilmediği" sorulmaktaydı.¹³⁸

<http://www.habervitrini.com/gundem/istanbulda-rum-pontus-devleti-operasyonu-52798/>;

<http://www.hurriyet.com.tr/dokuz-ilimizde-pontus-devleti-kurma-hayali-38422687>;

<http://www.radikal.com.tr/turkiye/istanbulda-pontus-operasyonu-648124/>

¹³⁴ a.g.y

¹³⁵ a.g.y

¹³⁶ Taki Berberakiskis, Atina'dan Pontus planı, Milliyet, 22 Kasım 2005,s:20

¹³⁷ a.g.y

¹³⁸ Cumhuriyet, 2 Mayıs 2005

c- Bilimsel araştırma görünümlü faaliyetler

“*Kalp hastalıklarında kolesterol riski*” araştırmaları adı altında, Trabzon yöresinde kan örnekleri toplama girişimi de bu politikaların ne kadar ilginç boyutlara uzanabildiğinin kanıtıdır: *California Üniversitesi Gladstone Enstitüsü*’ne mensup bir grup ABD’li doktor, bazı kurum ve kişilerin de yardımıyla Trabzon ve Tonya yöresinde halktan kan örnekleri toplamaya başladıkları haber alınır. Valilik, kaymakamlık ve jandarma bu olaya müdahale eder ve bu kişilere engel olunur.

Kan toplama eylemindeki asıl amacın, Trabzon Rum Devleti’nin kökenleriyle ilgili genetik araştırma olduğu iddiası ortaya atılır ve Karadeniz Teknik Üniversitesi projeye destek vermez. *Gladstone Enstitüsü* müdürü ise araştırmanın kalp rahatsızlıklarıyla ilgili olduğunu, ekipten bir doktor da “*Trabzon halkının yeme alışkanlıkları sebebiyle, çok tereyağı tüketediği için*” bölgenin seçildiğini söyler!¹³⁹ Ekip, kan almak için gittiği köylerde kendilerine engel olununca, Tonya Belediye Başkanı’nın ifadesine göre, “*Birkaç broşür dağıtalım*” diyerek, Yorgo Andreadis’in¹⁴⁰ kitaplarını dağıtmak istemişler, fakat jandarma tarafından engellenmişlerdir.

Bu arada “*Kalp hastalıklarında kolesterol riski*” araştırması kapsamında Tonya yöresinde kan örnekleri toplama girişiminin şüpheli görülerek engellenmesi haberi kamuoyunda büyük ilgi görmüş ve Trabzon Valisi, Türkiye’nin dört yanından tebrik telgrafları aldığını ifade etmiştir.¹⁴¹

Pontoscard’ın bir örneği ve tanıtım animasyonunda kullanılan bir resim

(http://www.pontoscard.gr/pontoscardvisa_en.html)

“Pontosçuluk”la ilgili propaganda giysileri ve saat

(<http://www.cafepress.com/pontosworld>).

Bunlardan başka toplumsal ilişkilerin her alanında ve göz önünde olacak şekilde uygulamalar da görülmüştür. Yunanistan’ın 3. büyük bankası olan “*EFG Eurobank*”, Mayıs 2006’da Tekfen Holding’e bağlı *Tekfenbank* hisselerinin %70’lik kısmı ile Tekfen Leasing’in tamamını satın almış ve satın alma “*Türkiye Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu*” tarafından Şubat 2007’de onaylanmıştı. Bu tarihten sonra 11 Ocak 2008’de “*Tekfenbank A.Ş*”nin unvanı “*Eurobank Tekfen A.Ş*” olarak değişmiştir; işte bu banka tarafından, “*PONTOS*” isimli, “*VISA*” ödeme sistemi destekli bir kredi kartının

¹³⁹ Şükran Pakkan, Pontus’u mu arıyorlar?, Milliyet, 16 Aralık 2002, s: 1, 15

¹⁴⁰ Yorgo Andreadis (Prof. Dr): 1936 yılında, mübadil bir Rum göçmeni ailenin çocuğu olarak Selânik’in Kalamaria mahallesinde dünyaya gelmiştir. Yüksek öğrenimini Almanya’da tamamladıktan sonra, Karadeniz kıyılarına gezilere gelmiştir. 1998 yılından itibaren de Türkiye’ye girişi yasaklanmış olan Yunanlı yazarın adı, sık sık Pontosçuluk faaliyetlerinde geçmektedir. Bölgeye yönelik propaganda kitapları hazırlamaktadır. Bu yayınlarında bölge halkının Rum soyundan ve gizli Hıristiyan olduğu, Türkler tarafından assimile edildiği yalanını propaganda etmektedir. Karadeniz Bölgesi’nden, Yunanistan’a götürülen gençler de onun bulduğu evlerde misafir edilmekte ve eğitilmekte idiler. Karadeniz yöresinin tarihiyle ilgili yazdığı kitaplar, özellikle mübadele ile ilgili olarak yazdığı “*Tamama, Pontus’un Yitik Kızı*” (1993 yılı “*Abdi İpekçi Türk-Yunan Dostluk Ödülü*” almıştı.) adlı kitap, propaganda amacıyla bölgede dağıtılmaya çalışılmıştır. “*Bulutları Beklerken*” filminin de, bu kitaptan esinlenerek yapıldığı belirtilmiştir. Yorgo Andreadis’in babası olan Kyriakos Andreadis ise, Millî Mücadele yıllarındaki Pontosçu faaliyetler sırasında Batum’da kurulan “Pontus Parlamentosu”nun (1916-1921) bir üyesiydi.

¹⁴¹ Şükran Pakkan, Trabzon Valisi’ne tebrik yağıyor, Milliyet, 17 Aralık 2002,s:17

pazarlaması yapılmıştır. Banka, “kredi kartlarından elde edilecek gelirlerin, Rum Elenizmi’nin tarihi ile ilgilenen kurumlara ve Karadeniz’de Rum etkinliklerinin düzenlenmesine gideceğini, kart sahiplerinin, paraların hangi Karadeniz Rum derneğine yatırılacağını belirleyebileceklerini” taahhüt etmektedir.¹⁴²

C- “100. Yıl” hazırlıkları

2016 ve 2017 yıllarının “14 Eylül” günlerinde Yunan Parlamentosu’nda yapılan özel oturumlarda “soykırım” yerine “Küçük Asya Felaketi” denmiştir.¹⁴³ Fakat bir taraftan da Pontus Rumlarının soykırım iddiasının başlangıç günü olarak kabul edilmiş olan “19 Mayıs”ın 100. Yılı için Yunanistan’da ciddî boyutta hazırlıklar yapılmaktadır: 2019 yılında “100. Yıl” anma törenleri çerçevesinde ülke içinde ve dışında yapılacak etkinliklere hız vermiştir. Belediyeler, Panhelenik Pontuslular Federasyonu ve Pontus dernekleri bu çerçevedeki faaliyetlerini hızlandırmışlardır. Büyük şehirlerden sonra, ağırlıklı olarak Karadeniz bölgesinde mübadele ile göç etmiş olan Rum halkın yaşadığı köylerin köy meydanlarına “Pontus Soykırımı” anıtlarının dikildiği görülmektedir.¹⁴⁴ Drama’da da “Drama Küçük Asyalılar Derneği” tarafından yapılan “soykırım” anıtının açılışı 17 Eylül 2017 tarihinde yapılmıştır. Dernek Başkanı Nikos Latsistalis tarafından değişik tarihlerde Türkiye’ye yapılan seyahatlerde, Anadolu’nun değişik bölgelerinden ve Karadeniz bölgesinden alıp Yunanistan’a getirdiği taş parçaları, anıtın arka kısmına inşa edilen uzun beton yolun üzerine tek tek yerleştirilmiş ve her taşın hangi bölgeden olduğu tek tek altına yazılmıştır. Böylece Rumların yoğun olarak yaşadığı sadece Anadolu şehirleri değil, Karadeniz bölgesi de dâhil edilerek “95. Yıl” kutlamalarında 95 bölgeden 95 taş anıta yerleştirilmiştir.

D- Sonuç

* “Yeni Dünya Düzeni” politikaları ve AB’ye katılım sürecinde Türkiye’ye karşı izlenen politikalarda, Türk İstiklâl Savaşı ve Lozan Antlaşması’yla çözümlenen bazı siyasî sorunlar yeniden gündeme getirilmek istenmektedir; Yunanistan yeniden siyaset gündemine taşıdığı Pontus iddialarıyla tarihî bir vakıayı “siyasal bir sorun” hâline getirerek Türkiye’ye karşı bir baskı unsuru yaratmak istemektedir.

* Yunanistan, Anadolu bozgununun ve Lozan’ın kendisi üzerinde yarattığı siyasî ve askerî ezikliği ve tarihî travmayı “soykırım” iddiası propagandalarıyla aşmak istemektedir. Yunanistan tarafından ortaya atılan soykırım iddialarında Lozan’a ve Mübadele Sözleşmesi’ne yapılan olumsuz atıflara bakılırsa Yunanistan’ın, siyasal dengeleri kendi lehine gördüğü anda bu belgeleri tanımayacağı veya yeniden düzenleme isteyebileceği öngörülebilir.

* Bu çerçevede, Yunanistan tarafından, 1923’te kendi imzasıyla da geçerlik kazanan mübadeleden pişman olmuşçasına bir Pontusçuluk akımı, soykırım ve sürgün iddiaları ortaya atılmakta, Türkiye’nin Doğu Karadeniz bölgesi halkının aslında Rum soylu ve gizli Hıristiyan olduğu propagandası yapılmaktadır: “Bugün Yunanistan İstanbul’dan, Batı Anadolu’dan, Pontos’tan ayrılan Rumlar’ı geri getirmek için çeşitli faaliyetlere girişmiş,

¹⁴² <http://www.uslanmam.com/uslanmam-dosyasi/278300-pontos-card-yunan8217in-pontos-ozlemi-bu-kez-kredi-kartlarinda-hortladi.html>, Ayrıca, http://www.pontoscard.gr/pontoscardvisa_en.html

¹⁴³ <http://www.birlikgazetesi.net/haberler/13218-yunan-parlamentosunda-soykirim-yerne-kuecuk-asya-felaket-denld.html>

¹⁴⁴ <http://www.birlikgazetesi.net/haberler/12554-soezde-pontus-soykiriminin-100yili-hazirliklari-tam-gaz-devam-edyor.html>

İstanbul Patrikliği'ne evrensel bir makam niteliği kazandırmak için plânlı faaliyete başlamıştır. Bazılarının zannettiği gibi bu bir vehim değildir.”¹⁴⁵

---

¹⁴⁵ Söyleşi: Emine Çaykara, Tarihçilerin Kutbu “ Halil İnalıcık Kitabı”, 2. Basım, Türkiye İş Bankası- Kültür Yayınları, İstanbul 2005, s:181